

Голас Радзілы

№ 52 (1986)
25 снежня 1986 г.

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ТАВАРЫСТВА ПА КУЛЬТУРНЫХ СУВЯЗЯХ З СУАЯЧЫННІКАМІ ЗА РУБЯЖОМ
(БЕЛАРУСКАЕ ТАВАРЫСТВА «РАДЗІМА»)

Выдаецца з 1955 г.
Цана 4 кап.

З НАДЫХОДЗЯЧЫМ НОВЫМ ГОДАМ!

Мінск. Плошча Леніна.

Фота С. КРЫЦКАГА.

ЗАЯВА САВЕЦКАГА ЎРАДА

Савецкі ўрад выступіў з Заявай, у якой зноў заклікае ЗША ўзяць прыклад з СССР і адмовіцца ад правядзення ядзерных выбухаў.

Мінула амаль паўтара года з таго часу, гаворыцца ў Заяве, як Савецкі Саюз, у імкненні садзейнічаць спыненню небяспечнага спаборніцтва ў нарошчванні ядзерных арсеналаў і жадаючы падаць добры прыклад іншым ядзерным дзяржавам, прыняў рашэнне спыніць у аднабаковым парадку любыя ядзерныя выбухі і заклікаў ЗША далучыцца да гэтай яго акцыі.

Аднак, як вядома, адміністрацыя ЗША не падтрымала савецкую мірную ініцыятыву. За час дзеяння мараторыя, пакуль на савецкіх палігонах панавала цішыня, ЗША правялі 20 афіцыйна аб'яўленых і 4 неаб'яўленых выпрабаванняў ядзернай зброі.

Ва ўмовах, калі Злучаныя Штаты ўпарта працягваюць ажыццяўляць сваю праграму ядзерных выпрабаванняў у мэтах стварэння новых ядзерных узбраенняў і іх нарошчвання, Савецкі Саюз не можа бясконца праяўляць аднабаковую стрыманасць. Склалася сітуацыя, працяг якой пагражае нанясеннем сур'ёзнай шкоды бяспецы СССР і яго саюзнікаў.

Пасля глыбокага і ўсебаковага разгляду гэтага пытання савецкае кіраўніцтва лічыць неабходным заявіць наступнае.

Першае. Савецкі Саюз зноў прапануе неадкладна пачаць поўнамаштабныя перагаворы аб поўнай забароне ядзерных выпрабаванняў. Ён гатоў на правядзенне такіх перагавораў у любым складзе і на любым форуме, зразумела, з удзелам Злучаных Штатаў. У ходзе гэтых перагавораў павінны быць вырашаны і пытанні кантролю такім чынам, каб было забяспечана надзейнае выкананне пагаднення наконт гэтага. У працэсе перагавораў аб поўнай забароне ядзерных выбухаў Савецкі Саюз быў бы гатоў дагаворвацца і аб паэтапным вырашэнні гэтай задачы, маючы на ўвазе ратыфікацыю савецка-амерыканскіх дагавораў 1974 і 1976 гадоў і ўвядзенне прамежавых абмежаванняў на колькасць і магутнасць ядзерных выбухаў.

Другое. СССР гатоў прытрымлівацца свайго мараторыя і далей. Аднак ён адмовіць ядзерныя выпрабаванні пасля першага ж ядзернага выбуху ЗША ў надыходзячым годзе.

Трэцяе. Калі ЗША спыніць ядзерныя выпрабаванні, СССР у любы дзень і месяц будзе гатоў на аснове ўзаемнасці спыніць рэалізацыю сваёй праграмы такіх выпрабаванняў.

Рашэнне аб спыненні Савецкім Саюзам свайго мараторыя пасля першага ядзернага выбуху ЗША ў надыходзячым годзе — вымушаная мера, дыктуемая выключна інтарэсамі бяспекі. СССР застаецца перакананым прыхільнікам поўнага спынення ўсіх ядзерных выпрабаванняў як важнейшай першааргавой меры ў справе дасягнення галоўнай мэты — стрымлівання гонкі ядзерных узбраенняў, іх наступнай поўнай ліквідацыі. Як і раней, СССР будзе энергічна дабівацца дасягнення гэтай мэты. Ён перакананы, што яго пазіцыя ў гэтым пытанні сустрэне належнае разуменне і атрымае падтрымку з боку ўсіх міралюбных сіл нашай планеты, гаворыцца ў Заяве Савецкага ўрада.

ПЕРШЫ ГОД ПЯЦІГОДКІ: ЯКІЯ ВЫНІКІ?

ДВАНАЦАТАЯ ПЯЦІГОДКА (1986—1990) ЗАЙМАЕ АСАБЛІВАЕ, КЛЮЧАВОЕ МЕСЦА У ПЯТНАЦАЦІГАДОВОЙ ПРАГРАМЕ РАЗВІЦЦЯ САВЕЦКАГА ГРАМАДСТВА, ПРЫНЯТАЙ ХХVII З'ЕЗДАМ ПАРТЫІ. АД ТАГО, ЯКУЮ АСНОВУ МЫ ЗАЛОЖЫМ У ГЭТЫ ПЕРЫЯД, БУДЗЕ ЗАЛЕЖАЦЬ ПОСПЕХ УСЕЙ НАШАЙ БУДУЧАЙ РАБОТЫ.

НА ПРАЦЯГУ ГОДА МЫ РАСКАЗВАЛІ ВАМ, ПАВАЖАНЫЯ ЧЫТАЧЫ, ПРА ТЫЯ ЗМЭНЫ, ЯКІЯ АДБЫВАЮЦА У ПАЛІТЫЧНЫМ І САЦЫЯЛЬНА-ЭКАНАМІЧНЫМ ЖЫЦЦІ НАШАЙ РЭСПУБЛІКІ. ЦЯПЕР, КАЛІ 1986-ТЫ, СТАРТАВЫ ГОД ПЯЦІГОДКІ, ЗАВЯРШАЕЦА, МОЖНА ПАДВЕСЦІ ПЕРШЫЯ ВЫНІКІ.

КАРЭСПАНДЭНТ «ГОЛАСУ РАДЗІМЫ» ПАБЫВАЎ У САВЕЦЕ МІНІСТРАЎ БССР І УЗЯЎ ДВА КАРОТКІЯ ІНТЭРВ'Ю.

Вячаслаў КЕБІЧ,
намеснік Старшыні Савета Міністраў БССР,
старшыня Дзяржплана рэспублікі:

«ПРАБЛЕМА ЯКАСЦІ— У ЦЭНТРЫ ЎВАГІ»

— Вячаслаў Францавіч, як бы вы ахарактарызавалі вынікі дзейнасці прамысловасці нашай рэспублікі ў 1986 годзе?

— Мы ў добрым рытме пачалі гэты год і паспяхова яго завяршаем. Сёлета будзе атрыманы самы высокі за 80-я гады рост нацыянальнага даходу і прамысловай вытворчасці. За адзінаццаць месяцаў аб'ём прамысловай вытворчасці павялічыўся на 7 працэнтаў, прадукцыйнасць працы ўзрасла на 6,5 працэнта. Найбольш дынамічна, апераджальнымі тэмпамі развіваліся галіны, якія вызначаюць навукова-тэхнічны прагрэс ва ўсёй народнай гаспадарцы, — машынабудаванне і радыёэлектроніка, металапрацоўка і прыборабудаванне, хімічная і нафтахімічная прамысловасць.

Пачалася рэканструкцыя і тэхнічнае пераўзбраенне многіх прадпрыемстваў і аб'яднанняў. У цэлі прыходзіць новая, больш высокапрадукцыйная тэхніка і абсталяванне, прагрэсіўная тэх-

налогія. Цяпер у прамысловасці нашай рэспублікі дзейнічае больш за 500 рэабататэхнічных комплексаў, 49 гібкіх вытворчых сістэм. У якасці прыкладу, дзе паспяхова вырашаюцца праблемы мадэрнізацыі вытворчасці, можна назваць Гомельскі станкабудаўнічы завод імя Кірава. На прадпрыемстве распрацавана дэталёвая праграма тэхнічнага перааснашчэння, якая была абмеркавана і падтрымана рабочым калектывам. Гомельскія станкабудаўнічы паставілі перад сабой мэту да канца пяцігодкі павялічыць аб'ём вытворчасці больш чым у два разы і дамагчыся, каб уся прадукцыя завода адпавядала вышэйшаму сусветнаму ўзроўню. Праблема якасці вылучаецца сёння на першы план усёй нашай практычнай дзейнасці па перабудове эканомікі.

— Чым гэта выклікана?

— Само жыццё ставіць пытанні якасці ў цэнтр перабудовы. Савецкія вырабы павінны ўвасабляць у сабе апошняе сло-

ва навуковай думкі, адпавядаць вышэйшым тэхніка-эканамічным, эстэтычным і іншым патрабаванням, быць канкурэнтаздольнымі на сусветным рынку. Толькі праз высокую якасць, лепшую ў свеце прадукцыю, новую тэхніку і тэхналогію мы зможам дасягнуць рэальнага паскарэння сацыяльна-эканамічнага развіцця краіны.

31 студзеня 1987 года на 1700 савецкіх прадпрыемствах, у тым ліку на 86 беларускіх, уведзіцца дзяржаўная прыёмка прадукцыі. А гэта значыць, што ўсе вырабы, якія яны выпускаюць, акрамя ўнутрызаходскага кантролю, будуць праходзіць яшчэ і пазаведамасны. Праведзеныя эксперыменты паказалі, што новы парадак можа стаць магутным рычагом, які паскорыць вырашэнне адной з найбольш актуальных на сённяшні дзень праблем нашай эканомікі.

— А як гэтыя змены ў эканоміцы адбіваюцца на ўзроўні жыцця людзей?

— Эфектыўна развіваецца

эканоміка — расце нацыянальны даход рэспублікі. А прыкладна тры чвэрці яго прыросту накіроўваецца ў нас на павышэнне дабрабыту народа. Зразумела, што пазітыўныя зрухі ў эканоміцы адбываюцца не самі па сабе, а дзякуючы намаганням людзей, канкрэтных работнікаў. Яны ствараюць новую тэхніку, укараняюць перадавую тэхналогію, імкнуцца выпускаць больш прадукцыі і лепшай якасці... Значыць ім выгадна працаваць так, працаваць эфектыўна. У чым выгада? Папершае, расце заробная плата. Па-другое, усё гэта прама звязана з шырокім укараненнем новага гаспадарчага механізму, які стымулюе высокаэфектыўную работу: рытмічна працуе прадпрыемства — расце яго прыбытак, а значыць і адлічэнні сродкаў на развіццё сацыяльнай сферы. А гэта — новыя кватэры, дзіцячыя сады, прафілакторыі, пуцёўкі ў санаторыі і дамы адпачынку... Карцей кажучы, як мы будзем працаваць, так мы будзем і жыць.

Ягор СУХАРУКАЎ,
першы намеснік старшыні Дзяржаўнага
аграпрамысловага камітэта БССР:

«НАШЫМ КАДРАМ ПА СІЛАХ НОВЫЯ ЗАДАЧЫ»

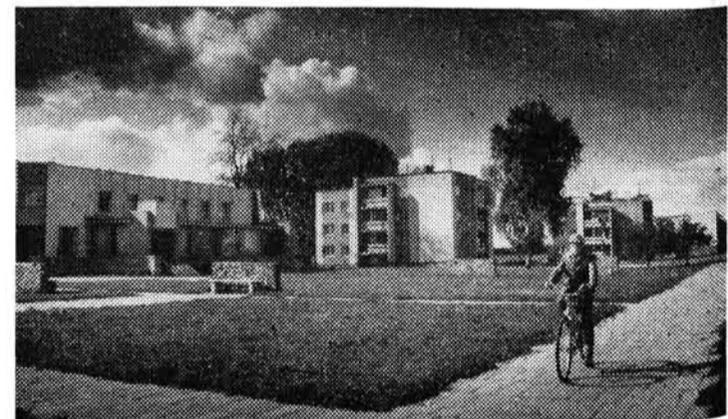
— Сёлета ў кіраванні аграпрамысловага сектара нашай эканомікі адбылася радыкальная рэформа. У чым, каротка, яе сутнасць?

— Сутнасць перамен заключаецца ў тым, што ўсе калгасы і саўгасы разам з прадпрыемствамі ліквідаваных міністэрстваў (сельскай і плодаагародніннай гаспадаркі, харчовай і мясамалочнай прамысловасці, сельскага будаўніцтва, а таксама службы па вытворча-тэхнічнаму забеспячэнню вёскі) складаюць цяпер адзіную арганізацыйна-тэхнічную структуру, якая кіруецца Дзяржаўным аграпрамысловым камітэтам (Дзяржагпрапром). Яму падначалены і ўваходзяць у яго сістэму і іншыя міністэрствы, дзейнасць якіх напрамую звязана з сельскай гаспадаркай. Аграпрамысловы комплекс стаў фінансавацца, планавання і кіравання як адзінае цэлае.

— І што гэта дало?

— Сама па сабе арганізацыйная перабудова, якой бы яна ні была важнай, гэта толькі першы крок на шляху да стварэння высокаэфектыўнай сельскай гаспадаркі. Многае тут залежыць ад людзей, іх умення гаспадарыць у новых умовах, якія адкрываюць шырокі прастор ініцыятыве і сацыялістычнай прадпрыемальнасці. Калгасы і саўгасы павінны стаць сапраўды самастойнымі прадпрыемствамі, якія дзейнічаюць на прынцыпах самакупнасці і самафінансавання.

Год работы паказаў, што нашым кадрам па сілах новыя задачы інтэнсіфікацыі сельскагаспадарчай вытворчасці. Сёлета рэспубліка атрымала рэкордны ўраджай бульбы — 210 цэнтнераў і караняплодаў — 471 цэнтнер з гектара. Сабрана па 25 цэнтнераў збожжа. Закупкі малака ўзраслі на 7 працэнтаў, мяса — на 8. Надоі малака на карову ў многіх гас-

падарках рэспублікі дасягнулі ўзроўню 3500—4000 кілаграмаў. Набліжаюцца да гэтага рубяжа і астатнія калгасы і саўгасы.

Добрыя ўраджаі ў полі, прыбайкі на фермах далі магчымасць больш поўна забяспечваць насельніцтва прадуктамі харчавання.

— Цікава, якую колькасць асноўных прадуктаў спажывае сёння кожны з нас?

— Прыкладна столькі, як у самых развітых краінах свету. У год на душу насельніцтва ў рэспубліцы спажываецца 70 кілаграмаў мяса, 399 — малака, 131 — хлеба, 185 — бульбы, 81 — гародніны, 45 — кілаграмаў цукру і 315 штук яек. Трэба адзначыць таксама, што ўжо на працягу многіх гадоў рознічныя цэны на асноўныя прадукты застаюцца ў нас нязменнымі...

— Але вернемся назад у вёску. Што змяніў 1986 год у характары працы вясцоўцаў, у

іх жыцці?

— Сёлета быў зроблены значны крок на шляху механізацыі сельскагаспадарчай працы, умацавалася матэрыяльна-тэхнічная база гаспадарак. У калгасы і саўгасы рэспублікі было пастаўлена амаль 15 тысяч трактароў, 11 тысяч грузавых аўтамабіляў, шмат іншай тэхнікі. Праца вясцоўцаў набывае ўсё больш індустрыяльны характар, і ў многіх нашых гаспадарках яна ўжо мала чым адрозніваецца ад працы прамысловых рабочых.

Значнае развіццё атрымала сацыяльная сфера вёскі. За кошт усіх крыніц фінансавання было пабудавана 94 тысячы дэмоў сядзібнага тыпу. Актыўна вялося будаўніцтва школ, дзіцячых садоў, медыцынскіх устаноў, гандлёва-бытавых, спартыўных і культурных комплексаў. Зразумела, гэта адбілася і на вонкавым абліччы беларускіх вёсак, іх добраўпарадкаванасці.

УЛАДЗІМІР КОТАЎ—ПАРТЫЙНЫ ЛІДЭР РАЁНА

ІСЦІ ДА ЛЮДЗЕЙ

ШАША Гомель — Лоеў праходзіць праз Марс. На прыпынку ў аўтобус увайшла марсіянка, жанчына гадоў сарака пяці, якой я з прыемнасцю прапанаваў побач з сабой вольнае месца.

Гэта не пачатак фантастыкі, бо Марс — не планета, а, як павінны памятаць нашы пастаянныя чытачы (пра гэта ўжо расказвалася на старонках «Голасу Радзімы»), — невялічкая вёсачка на Палессі, якая мае такую дзіўную астранамічную назву.

Разгаварыліся. Пра надвор'е — стаяла шэрая туманная раіца, так характэрная для каландарнай пары позняй восені і ранняй зімы на Беларусі; пра міжнародныя, не вельмі радасныя пакуль падзеі — няма, відаць, на Зямлі такога чалавека, якога б не хвалілі сёння пытанні вайны і міру; і, вядома, прутэйшае жыццё. Марсіянка ехала ў райцэнтр на працу. Далёкавата, аж дваццаць адзін кіламетр туды. Ды назад столькі ж. І штодзённа. Паспачуваў я і спытаў:

— А ў саўгасе хіба няма чаго рабіць? Рабочай сілы лішак?

— Есць, канешне. І рукі мае не лішнія, — пачуў у адказ. — Толькі хворая я, не для саўгаснай (у полі ды на ферме) работы. Вось каб адкрылі швейны цэх у нас, як у адной гаспадарцы на Міншчыне — па тэлевізару бачыла, — было б выдатна. Работа па маім здароўі.

— Выходзіць, не клопацца тут пра вас ні саўгасныя, ні раённыя кіраўнікі. Першы сакратар райкома партыі, напрыклад?

Падумалася, што жанчына падтрымае напрамак маіх думак. Пачне скардзіцца на кіраўнікоў. Беларуская душа адкрытая і звычайна выпадковаму спадарожнаму чалавеку ўсё да

нітачкі выкладзе. А тое, што трапляюцца ў нас падчас чэрствыя, глухія да людскіх патрэб кіраўнікі — з'ява, на жаль, яшчэ не звышрэдка.

І... памыліўся. Не падтрымала. Наадварот, далікатна апаратэставала.

— Як не клопацца? Клопацца. І, прыкладам, — сам Уладзімір Уладзіміравіч. Аб гэтым тут вам усе людзі скажуць.

— А хто такі Уладзімір Уладзіміравіч?

— Ды Котаў, першы сакратар райкома.

Так я «выйшаў» на свайго героя. І жанчына ўзялася расказаць. Пра тое, чаго не было і што з'явілася пры Котаве. Пра новыя хаты, якія часта, як грыбы, вырастаюць цяпер у наваколных сёлах. Пра акультураныя палі — уздоўж іх, густа зарослыя раней астраўкамі хмызу, бег зараз аўтобус. Пра жывёлагадоўчыя фермы, на якіх з'явіліся тэлевізары, колектарамузыка для моладзі, фізіятэрапеўтычныя кабінеты, аснашчаныя стацыянарнай медтэхнікай, дзе можна праходзіць курс лячэння лічы што проста на рабочым месцы.

У час шматлікіх паездак па рэспубліцы тэлевізары на фермах мне ўжо даводзілася бачыць, а вось пра колектарамузыку ды фізіятэрапеўтычныя кабінеты, прызнаюся, чуў упершыню. Але праўдзівасць і шчырасць марсіянкі, простае вясковай жанчыны, не выклікала сумнення. Яна расказвала і расказвала.

Ужо ў Лоеве, выйшаўшы з аўтобуса, я спытаў перад тым як развітацца:

— А скажыце, да хвалючай асабіста вас праблемы — швейных цэхаў — дабярэцца?

— Дабярэцца. Несумненна дабярэцца. Не ўсё ж адразу...

НА КАРЦЕ Беларусі Лоеў сярод іншых гарадоў выдзяляецца не назвай, а перш за ўсё сваім месцазнаходжаннем. Побач спляліся ў вузельчык тры хвалістыя сінія стужкі. Днепр, зліўшыся з Сожам, выйшаў пераможцам — захаваў і далей сваю назву. Па ім у гэтым месцы праходзіць мяжа дзвюх рэспублік СССР. Па правы бок — Беларусь, па левы — Украіна.

Ад сівога Дняпра да цэнтра старажытнага Лоева не больш... ста крокаў. Хвіліна хадзьбы. Тут у цэнтры, на невяліччай, але ўтульнай плошчы, стаяць пад чырвонымі сцягамі два галоўныя будынкі горада: выкананаўчага камітэта раённага Савета народных дэпутатаў — органа Саветскай улады і раённага камітэта Камуністычнай партыі Беларусі.

У райком партыі я заходжу следам за пажылым дзядзькам. Па ўсім відаць, інвалідам: марудна адольвае ён зямныя метры, прыпадаючы на правую нагу. Абысці — няёмка. Параўняўшыся, пытаюся, зрабіўшы досыць зразумелы ківок галавой: «На вайне?»

— На ёй, траклятай, — уздыхае дзядзька. — Дваццаць дзевятага сакавіка сорок другога года пад Ржэвам. Гэта ў Расіі. Не даводзілася бываць у тых мясцінах? Прыгожыя, не горш за нашы. Там ля вёскі Назараўка і скончылася для мяне вайна. А сёння вось надумаў да Уладзіміра Уладзіміравіча схадзіць. Можна хто з аднапалчан, баявых сяброў, напісаў, шукае?.. На імя першага сакратара з усіх куткоў краіны ветэраны пішучь...

ПЕРШАЕ ўражанне аб Уладзіміры Котаве, калі я зайшоў у кабінет, было далёкім ад таго, якім

малявала яго маё ўяўленне. Спадзяваўся ўбачыць партыйца-кіраўніка, энергічнага, эмацыянальнага. А сядзеў за сталом ціхі, амаль пануры, сярэдніх год чалавек. Але вось ён падняўся, прайшоўся па кабінете, вымавіў некалькі фраз... Уражанне імгненна змянілася. І агонь унутры мне ўбачыўся, і прыроджана парывістасць, і цэлы сажань у плячах, як у многіх карэнных палешукоў...

...Перш чым узначыць Лоеўскую партыйную арганізацыю вясною восемдзсят трыццага, яму давялося прайсці вялікую школу жыццёвай мудрасці і партыйнага вопыту. Мяркуец самі. У шаснаццаць гадоў студэнт аддзялення плодаагародніцтва і вінаградарства Беларускай сельскагаспадарчай акадэміі. Пасля сканчэння яе аграном-насеннявод Лельчыцкага раённага ўпраўлення сельскай гаспадаркі, галоўны аграном роднага саўгаса «Астрагляд», што на Брагіншчыне, і, нарэшце, адзін з галоўных спецыялістаў Брагінскага райвыканкома, дзе і ўступіў у Камуністычную партыю Саветскага Саюза. Было гэта ў 1973-м.

А праз тры гады Уладзіміру Котаву прапанавалі партыйную работу — інструктарам Гомельскага абкома партыі. Затым яго выбралі другім сакратаром Чэчэрскага райкома партыі, пасля

чаго накіравалі на працу ў Цэнтральны Камітэт КПБ.

І вось у сакавіку восемдзсят трыццага Котаў зноў вяртаецца на Палессе. Туды, адкуль родам. Да людзей, сярод якіх вырас, чые клопаты вельмі блізкія і зразумелыя.

Лоеўшчына сустрэла яго вострым пахам вясны, яркім сонцам. На дварэ стаяў сакавік. Гарадок пачаў нетаропка ачышчацца ад зляжалага снегу. На праталінах, што з'явіліся паблізу Дома культуры, дружна палезлі наверх зялёныя іголки малядой травы. «А ці не зрабіць тут парк?» — нека прамільгнула думка ў новага гараджаніна. — Над самым Дняпром — гэта ж здарова!» — дзівіўся ён простаму адкрыццю.

Насустрал ішлі людзі. Папрасіў спыніцца аднаго, другога. Сабралася кучка.

— Такая справа вось, — звярнуўся да ўсіх Котаў. — Хачу з вамі параіцца...

«Хачу з вамі параіцца». Словы гэтыя сталі формулай яго дзеянняў, галоўнай рысай стылю работы партыйнага кіраўніка ў адносінах і да камуністаў, і да беспартыйных.

Працоўны дзень першага сакратара пачынаецца строга а палове восьмай. Час гэты вызначаны не распарадкам дня для партыйных работнікаў, а ім самім. А заканчваецца... [Заканчэнне на 4—5 стар.].

СЛАВА ХЛЕБУ НАШАМУ

Нядаўна, напярэдадні прафесіянальнага свята работнікаў сельскай гаспадаркі і перапрацоўчай прамысловасці аграпрамысловага комплексу, быў урачыста адкрыты музей хлеба. Знаходзіцца ён на тэрыторыі вядомай у рэспубліцы гаспадаркі — калгаса «Саветская Беларусь» Камянецкага раёна.

Старшыня гэтай гаспадаркі Герой Сацыялістычнай Працы Уладзімір Бядуля прапанаваў размясціць музей на ўзвышшы, каб кожны, хто пройдзе ці праедзе побач, памятаў: хлеб — усяму галава. Так і зрабілі.

На стэндах музея, размешчаных у пяці невялікіх залах, прадстаўлены і экспанаты-рэліквіі, і рэчы будзёныя, добра нам знаёмыя. Сабраныя разам, яны дазваляюць убачыць не толькі цэласную карціну гісторыі калгаса, але і вялікі перыяд гісторыі нашага народа, гісторыі чалавецтва, якое свята шануе хлеб.

Вось пад шкляным каўпаком — зярняты пшаніцы і ячменю, якія праляжалі чатыры з палавінай тысячагоддзі на тэрыторыі старажытнай крэпасці Урарту. Сабраны каласы дзікіх злакаў, пачынальнікаў збожжавых культур. А побач — плеценая, кажучы па тутэйшаму, стужка для

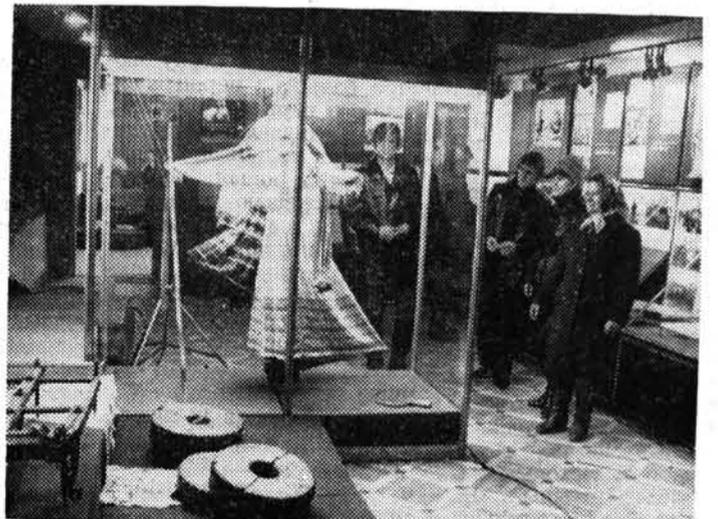
захоўвання зерня, цэп, барама і частка жорнаў — спрадвечныя прылады працы беларускага селяніна.

Прадстаўлены тут і дакументы аб барацьбе за хлеб у першыя гады Саветскай улады, у гады калектывізацыі, Вялікай Айчыннай вайны. Глыбока ўражваюць наведвальнікаў карткі на хлеб ваеннай пары, фотакопіі пісем з блакаднага Ленінграда, здымкі аб ратных справах беларускіх партызан, шматлікія дакументы аб сацыялістычных пераўтварэннях нашых вёсак у пасляваенныя гады. Стэнды музея расказваюць таксама аб тым, як сёння працуюць на каравай не толькі самі земляро-

бы, але і селекцыянеры, рабочыя, якія вырабляюць для вёскі першакласную тэхніку. Свята адкрылася парадам калгаснай тэхнікі. Затым на цэнтральнай плошчы адбыўся ўрачысты мітынг, на якім выступіў У. Бядуля. Лепшыя людзі гаспадаркі ўручылі ганаровым гасцям каравай, выпечаныя са збожжа ўраджаю-86.

НА ЗДЫМКАХ: у гэтым будынку размясціўся калгасны музей хлеба; вось такі каравай спякла да свята загадчыца жывёлагадоўчай фермы Антаніна ПЛІСУН; у адной з залаў музея.

Фота Э. КАБЯКА.

РАЗМОВА ПА ШЧЫРАСЦІ

МІРАМ ПРЫГАЖЭЕ ЧАЛАВЕК

Гэтае свята самае радаснае і самае жаданае. «З Новым годам! — гаворым мы сваім блізім, знаёмым, дарагім людзям. — З новым шчасцем!» — і жадаем светлых дзён, добрых спраў і здароўя... Як хутка будучыце ляцце хвіліны, пакуль у Маскве на Спаскай вежы гадзіннік не адаб'е дванаццаць удараў... «З Новым годам, усе добрыя людзі, хай сцены ваших хат не пакідаюць любоў і надзеі на заўтрашні дзень — спакойны і мірны ва ўсім свеце!»

Маю гарэзліваю смяшліваю знаёмую завуць Алесі. Алесі тры гады. Яна любіць сваю паслухмяную ляльку Кацю і яшчэ вельмі любіць спаваць... Я часта чую яе чысты і звонкі галасок у пад'ездзе, чую песню пра белыя караблікі, якія плывуць па небу... Алеся яшчэ нічога не ведае пра свет, ёй не робіцца страшна, калі раптам на тэлеэкране зямля ўздрыганецца ад разрыву бомбы, калі голас дыктара данясе трывожную навіну: недзе зноў адбыліся выпрабаванні атамнай зброі... Для маёй маленькай знаёмай начное зорнае неба яшчэ ўяўляецца светам казкі і здаецца зусім незразумелым такое паняцце, як «зорная вайна»... Але пройдзе тры-чатыры гады — і аднойчы тата падвядзе сваю малую Алесю да шафы, у якой заўсёды хавае невялікую скрыначку... «Што ў ёй?» — запытаецца Алеся, і тата пачне ёй расказваць пра свой завод, пра сяброў, якія працуюць з ім у адным цэху, і пакажа Алесі ордэн Знак Пашаны, якім нядаўна яго ўзнагародзілі, а потым пачне расказваць ёй пра дзеда... І Алеся пачуе пра тое, як дзед яе адным з першых у складзе сваёй партызанскай брыгады ўступіў у разбураны, спальнёны Мінск у далёкім 1944 годзе, а потым пачуе Алеся і пра свайго прадзеда, які загінуў далёка ад Беларусі, недзе ў Заволжскіх стэпах, загінуў за ўладу Саветаў і пакажа зжоўклы ад часу фотаздымак... І доўга будзе Алеся ўглядацца ў твар маладога хлопца ў будзёнаўцы і прачытае на адваротным баку фотаздымка: 1919 год... Можна сказаць, гісторыю сваёй сям'і пачуе Алеся, а можна сказаць — гісторыю народа, гісторыю нашай Бацькаўшчыны... Бо хіба толькі адна сям'я на Беларусі мае такую гісторыю?! У кожнага чалаве-

ка ёсць свой асабісты лёс, але яднае людзей лёс краіны, лёс дзяржавы сваёй.

Як часта гавораць людзі: «Гады што птушкі... Пранясліся, праляцелі, бы й не было іх...» І гэта заўжды гаворыцца толькі тады, калі маецца на ўвазе чалавек, яго чалавечы век на зямлі. Пра цэлы ж народ, пра краіну гэтак не скажаш, бо кожны год — гэта своеасаблівая вяха ў нашым жыцці, кожны год застаецца ў памяці нечым вельмі значным і важным. З незабыўных гадоў складаецца наша жыццё, якое прыгажэе, робіцца больш заможным з кожным днём. Ісціна заўсёды ў параўнанні... І хоць бы ўзяць маё невялічкае палескае сяло, дзе заўсёды бывае жаданай сустрэча з тымі вербамі, з тою грэбелкай, з тымі вішнякамі і хатамі, якія кожным акенцам з маленства глядзяцца ў душу... Хаты ўсе пасляваенныя, у час Вялікай Айчыннай вайны вёска згарэла да апошняга бярвенна, засталася толькі люстра, якое і да гэтага часу вісіць на сцяне ў матчынай хаце. Гэтае люстра яшчэ да 1939 года купіў дзед Ладзімэр на кірмашы ў мястэчку, купіў для жонкі, цешчы, дачкі... І васьм 1942 год... Фашысты падпалілі дзеду хату, і тая ж самая старэнькая мая прабабуля Дуня выхапіла гэтае люстра з агню, як самую каштоўную рэч у хаце... З гэтым люстрам у руках стаячы на папалішчы, дзе яшчэ дагаралі апошнія галавешкі, сустракала яна сваіх родных, блізкіх, усіх вяскоўцаў, якія паспелі схавацца ад смерці ў лесе. Люстра бачыла тыя горкія слёзы, люстра ўбірала іх у свой бляск, каб запомніць назаўсёды... А потым, пасля вайны, былі слёзы радасці, таму што гэтае, адноадзінае на ўсю вёску люстра бачыла і першыя вяселлі, і першыя радзіны, у яго глядзеліся прыгажуні пад вэлюмам, у яго глядзеліся юныя жанчыны, перажываючы радасць мацярынства... Гэтае люстра — жывая гісторыя, як і пасляваенныя дрэвы, якімі абсаджваліся першыя хаты... Але ёсць і старыя: каштаны, таполі, ліпы... Яны памятаюць яшчэ больш...

Можна, адно з іх тужліва шумела ўслед фурманцы, на якой пакідала родную вёску, сваю мілую Брэстчыну ў 1929 годзе сястра майго дзеда разам з сынам Аляксандрам.

Пошук лепшай долі прывёў іх тады ў Злучаныя Штаты Амерыкі. І васьм снежань 1986 года... Разам з прадстаўніком Беларускага таварыства «Радзіма» я сустракаю дзядзку Сашу... Аляксандра Касевіча ў нашым родным Мінску. Ён не толькі мой гасць, ён — гасць Таварыства, па чым запрашэнні яшчэ раз прыехаў у нашу краіну, у заўсёды дарагую яму Беларусь. Спачатку Мінск, потым родная вёска. І ўсюды ўспаміны, і ўсюды шчаслівае радасць ад сустрэч з блізкімі або проста з колішнімі знаёмымі... Гаваркога, з сардэчнай цёплай усмешкай, вельмі абаяльнага дзядзку Сашу мне цяжка ўявіць на вуліцах Чыкага, але Новы год ён будзе сустракаць там — сярод сваёй сям'і і, мажліва, будзе расказваць сваёй пяцігадовай унучцы Сашы пра сваю далёкую Радзіму, якую, акрамя жонкі Алджы, не бачылі ні яго дачкі — Джойс і Таня, ні яго сыны — Грэгар і Марко, але ведаюць пра яе, і, магчыма, некаму з іх прымоўца ў навагоднюю ноч пах беларускай смалістай хваістай галінкі.

На пачатку гэтых нататкаў я прыгадала сваю гарэзліваю знаёмую дзядзку Алесю і некалькімі сказамаі вышэй успамінала пяцігадовую Сашу, якая жыве ў Чыкага, і хочацца яшчэ ўспомніць сваю трохгадовую дачку Алёнку... Што аб'яднае іх, гэтых мільяў, слаўных дзядзчынак? Бялявыя лянныя валасы, ясныя вачаняты, якія заўсёды чакаюць радасці і пшчоты ад жыцця, якія вераць не толькі маміным словам, а і даверліва глядзяць у кожны чалавечы твар... Хай жа не падмане іх жыццё, хай планета будзе для іх заўсёды ўтульным домам.

Напярэдадні свята Новага года мне хацелася б пажадаць усім людзям добраай волі, усяму прагрэсіўнаму працоўнаму чалавецтву, а таксама землякам сваім, якія жывуць далёка ад Радзімы, ад нашай лясной, азёрнай Беларусі, толькі добрых дзён, толькі мірнага неба, толькі святла ў вокны, бо мірам і шчасцем прыгажэе чалавек, а значыцца і наша Зямля — блакітная зорка Сусвету. З Новым годам, з новым шчасцем, вас!..

Раіса БАРАВІКОВА,
пісьменніца.

МІЛЬЁНЫ АМАТАРАЎ СПОРТУ

Тры мільёны рублёў — такую эканомію за кошт скарачэння колькасці бальнічных лістоў, затрат на амбулаторнае лячэнне, павышэння прадукцыйнасці працы прынеслі дзяржаве за апошнія 10 год тысяча чалавек, якія займаюцца толькі ў адной з так званых «школ загартоўвання» ў Мінску. Гэтую лічку прывёў у інтэрв'ю газеце «Известия» старшыня Дзяржкамспорту Беларускай ССР Валянцін САЗАНОВІЧ.

У нашай рэспубліцы, сказаў ён, спортам займаюцца самыя шырокія масы насельніцтва. Зараз у Беларусі створана каля 1,5 тысячы фізкультурна-аздараўленчых камбінатаў (ФАК), у якіх кожны, хто жадае, можа па месцу свайго жыхарства атрымаць за невялікую плату самы разнастайныя паслугі — дапамогу трэнера, метадыста, спортпляцоўку і інвентар, сауну пасля заняткаў. У рэспубліцы існуе таксама 300 клубаў для аматараў аздараўлення бегу, за апошнія пяць год пабудаваны 34 стадыёны, 27 плавальных басейнаў, 446 спортзалаў. За гэты ж час колькасць фізкультурнікаў у Беларусі ўзрасла на 300 тысяч чалавек і на мільён — колькасць тых, хто займаецца вытворчай гімнастыкай (фізкультпаўзы ў рэжыме працы і вучобы). Усяго ж у той ці іншай форме фізічнай культуры і спортам рэгулярна займаюцца каля 3,5 мільёна чалавек — 34 працэнты насельніцтва Беларусі.

— Але мы лічым, што і гэтага недастаткова, — гаворыць Сазановіч. — Напомню банальную ісціну: фізкультура — гэта перш за ўсё здароўе. А добрае здароўе — не проста лёгкае паходка, ружовыя шчокі і прыўзняты настрой. Гэта яшчэ і высокая прадукцыйнасць працы, яе эфектыўнасць. І мінімум затрачаных сродкаў на аплату бальнічных лістоў, на аказанне медыцынскай дапамогі. Фізкультуру смела можна ўнесці ў эканамічную катэгорыю, гэта, дарчы, у нас на многіх прадпрыемствах добра разумеюць, і мы стараемся ўсяляк распаўсюджаць іх вопыт.

У якасці прыкладу старшыня Дзяржкамспорту рэспублікі прыводзіць толькі адзін, здавалася б, зусім дробны факт з практыкі вытворчага аб'яднання «Мінскі маторны завод». Тут для рабочых ліцейнага цэха стала звыклай і натуральнай вытворчай гімнастыка, для якой змаглі выдзеліць і абсталяваць рознымі трэнажорамі спецыяльны пакой. Комплекс фізічных практыкаванняў складзены з улікам характару стамлення, уласцівага той ці іншай спецыяльнасці, што дапамагло павысіць прадукцыйнасць працы ліцейшчыкаў на 17,6 працэнта за год. У грашовым выражэнні эфектыўнасць ад укаранення вытворчай гімнастыкі толькі ў дзвюх брыгадах ліцейнага цэха склала 16 200 рублёў. А гэта ж, зразумела, далёка не адзіны цэх у аб'яднанні.

Як расказвае Сазановіч, у рэспубліцы сістэма фізічнага выхавання ўключае ў сабе першым і вельмі важным звязком спорт з самага ранняга дзяцінства. У Мінску ва ўсіх дзіцячых паліклініках да 1990 года ўводзіцца абавязковы комплекс загартоўваючых мерапрыемстваў для дзяцей ва ўзросце да аднаго года. Пакуль не ва ўсіх, але ўжо ў многіх яслях (дзіцячых ўстановах, куды прымаюць двухгадовых) малышы адразу ж пачынаюць займацца фізкультурай.

Сазановіч, праўда, прызнае, што праблем у масавай фізічнай культуры ў рэспубліцы пакуль няма, называючы ў іх ліку, у прыватнасці, яўны недахоп у продажы якаснага інвентару — ад спартыўнага абутку да тэнісных мячоў. Гэтыя пытанні вырашаюцца, а колькасць спартыўных устаноў рознага тыпу ў Беларусі працягвае расці. Акрамя ФАКАў гэта, напрыклад, культурна-спартыўныя комплексы (КСК), клубы па інтарэсах для дзяцей, фізкультурна-аздараўленчыя групы пры спорткомплексах і маладзёжных інтэрнатах, цэнтры здароўя для тры, каму за трыццаць, секцыі аматараў зімняга плавання — пералік можна працягваць і працягваць.

ІСЦІ ДА ЛЮДЗЕЙ

[Заканчэнне.
Пачатак на 3-й стар.]

Звычайна тады, калі гарадок мірна ўкладваецца спаць. І заканчваецца не ў цішы райкомаўскага кабінета, а часцей за ўсё ў адной з васьмідзесці вёсак раёна, на сустрэчы з жыхарамі якіх штодзённа выязджае Уладзімір Уладзіміравіч...

У КАЛГАС «Дружба» мы выехалі пасля абеду. За руль службовага «газіка» сеў сам Котаў. Па тым, як сакратар глыбока зацягваўся цыгарэтай, мне чамусьці падумалася, што ён нечым незадаволены, нервуецца. І, здаецца, адгадаў.

— Ёсць у нас распарадак дня, выпрацаваны і адобраны райкомам партыі, для загадкаў яго аддзелаў, сакратароў, адказных работнікаў райвыканкома, кіраўнікоў раённага аграпрамысловага аб'яднання, згодна з якім усе кабінетныя справы павінны завяршацца імі да адзінаццаці. Пасля адзінаццаці — жывая работа з людзьмі на прамысловых прадпрыемствах, у гаспадарках на вёсцы. А я, як бачыце, парушыў сёння гэты распарадак, «пераседзеў» за сталом, — гаварыла ў Кота-

ве сумленне. — Хаця, здаецца, і ўважлівыя абставіны былі...

Ох, і кароткі ж у такую пару светлавы дзень! Здаецца, толькі нядаўна світала, а тут ужо зноў згушчаюцца прыцемкі. Над палямі, з якіх адны засеяны азімінай, другія пустыня рыхтуючыся голымі, роўнянка ўзаранымі, легчы пад снег без аніякага ў наступным годзе абавязку перад хлебробамі. Зялёныя перамагольнікі змяняюцца шэрымі. Шэры колер ад надвор'я? Упадзімір Уладзіміравіч нібы падслухаў мае думкі.

— Дрэнная наша зямля. Па ўрадлівасці адна з самых горшых у вобласці. Шэсцьдзсят працэнтаў сельскагаспадарчых угоддзяў — пяскі. Без земляробчай навукі і думачы няма чаго пра добрыя ўрадкі...

Такая навука ў нашай рэспубліцы, вядома ж, існуе. І трэба сказаць, высокага ўзроўню. Не ў гэтым была галоўная прычына клопату Котава, калі ён заняў тут пасаду першага. Навуку ўкараняюць у практыку спецыялісты, выпускнікі сярэдніх і вышэйшых сельскагаспадарчых навуковых устаноў. А іх як па земляробству, так і па жывёлагадоўлі, галоўных напрамках спецыялізацыі раёна, было малавата. Тыя ж,

МНОГІЯ тысячы кіламетраў раздзяляюць Мінск і цэнтр прэфектуры Канагава ў Японіі — горад Іякагама. Але, калі ў доме Хэйхаціра Асакі з'яўрацца на навагодняе свята родныя і сябры, абавязкова будзе весціся размова пра Беларусь, адкуль зусім нядаўна вярнуўся гаспадар. Больш як тыдзень правёў у нашай рэспубліцы госьць з Японіі, пабываў у Мінску, Віцебску, Полацку, наведаў шэраг прадпрыемстваў, калгасаў і саўгасаў, навуковых і праектных арганізацый. Такая насычанасць праграмы не выпадае. Хэйхаціра Асакі — доктар эканомікі, прафесар эканамічнага факультэта ўніверсітэта Канка Гакуін у горадзе Іякагама, ганаровы прафесар Іякагамскага ўніверсітэта, адзін з вядучых японскіх спецыялістаў па савецкай эканоміцы. Ён напісаў цэлы шэраг кніг і брашур аб эканамічным жыцці Савецкага Саюза і еўрапейскіх сацыялістычных краін. Мэтай гэтай паездкі было вывучэнне ходу перабудовы ў сацыяльнай і эканамічнай галінах, якая адбываецца ў краіне пасля XXVII з'езда КПСС. Хэйхаціра Асакі з'яўляецца таксама і старшынёй аддзялення таварыства дружбы «Японія — СССР» у прэфектуры Канагава. Таму абавязкова хацеў сустрэцца ў Беларускім таварыстве дружбы і культурнай сувязі з замежнымі краінамі з яго кіраўнікамі і актывістамі. Тут і адбылася наша гутарка.

— Я даволі часта наведваю вашу краіну, — сказаў ён. — У васьмідзесятых гадах — практычна кожны год. Пабываў на Далёкім Усходзе, у Сібіры, у рэспубліках Сярэдняй Азіі, на Украіне і ў Малдавіі, у Прыбалтыцы. А вось у вашу рэспубліку трапіў упершыню, хаця даўно збіраўся прыехаць сюды. Пра Беларусь я ўпершыню ведаўся ў гады другой сусветнай вайны. Тады я быў яшчэ зусім маладым чалавекам, вучыўся ва ўніверсітэце ў Токію. Японія яшчэ не ваявала, і мы ўважліва сачылі за падзеямі ў Еўропе. Вось тады я не раз чуў пра Бела-

русць. Значна пазней я ведаўся, якія вялікія ахвяры панёс савецкі народ у той вайне — 20 мільянаў загінуўшых, а ў вашай рэспубліцы загінуў кожны чацвёрты жыхар. Таму тое, што я ўбачыў цяпер, зрабіла на мяне моцнае ўражанне.

— Ваша краіна таксама панесла немалыя страты ў час вайны...

— Гэта так. Але, на жаль, наша краіна ўдзель-

японскую мову некаторыя работнікі Энгельса і Леніна, а таксама кнігу амерыканскага журналіста Джона Рыда «Дзесяць дзён, якія скалупілі свет». Цікава, да вашай краіны, антываенныя перакананні і прывялі мяне да актыўнага ўдзелу ў рабоце таварыства «Японія — СССР».

— Якія задачы ставіць перад сабой ваша Таварыства?

— Перш за ўсё ўмацоў-

твах, зробленых сёлета?

— Так, вядома. Наша прэса не можа замоўчваць такія важныя падзеі, як Заявы Генеральнага сакратара ЦК КПСС, сустрэча кіраўнікоў СССР і ЗША, аднабаковы мараторый на ядзерныя выбухі. Аднак у рэдакцыйных каментарых іх прадстаўляюць як прапагандысцкія акты, якія Савецкі Саюз не мае намеру рэальна выконваць. Зноў жа пад уплывам

адбыліся ў адыходзячым годзе — гібель касмічнага карабля «Чаленджэр» і аварыя на Чарнобыльскай АЭС. Што вы адчулі, ведаўшыся аб іх?

— Пачуццё вялікай трывогі, трывогі за лёс чалавецтва, — не задумваючыся, сказаў Хэйхаціра Асакі. — Адкрыццё ядзернай энергіі і стварэнне ядзернай энергетыкі патрэбны былі для таго, каб зрабіць жыццё чалавека багацей і шчаслівей. Але гэтыя падзеі напамнілі нам, што нават мірны атам, які выйдзе з-пад кантролю, можа прынесці вялікую шкоду чалавеку. Таму трэба ў многа разоў ўзмацніць кантроль за выкарыстаннем ядзернай энергіі. Вялікая адказнасць ляжыць сёння на кіраўніках краін, якія маюць ядзерную зброю. Ні ў якім разе нельга дапусціць, каб яна была выкарыстана. Гэта будзе значаць канец чалавецтва. У вашай краіне гэта добра разумеюць. Разумеюць гэта і ўсё больш людзей у розных краінах. Таму такі вялікі размах прыняў сёння рух за захаванне міру. Аб жыццёвай важнасці праблемы сведчыць і тое, што 1986 год быў аб'яўлены Арганізацыяй Аб'яднаных Нацый Міжнародным годам міру.

— І апошняя пытанне. Праз некалькі дзён нас чакае вясёлае навагодняе свята. Што б вы хацелі пажадаць беларусам, усім людзям у новым годзе?

— Перш за ўсё шчасця, любові і міру, — усміхаецца Хэйхаціра Асакі. — Жадаю вам яшчэ лепш працаваць для захавання міру, каб ніколі больш на тэрыторыі Беларусі не было вайны, каб яе ўвогуле нідзе і ніколі не было. 1987 год, па старадаўняму ўсходняму календару, будзе годам зайца. Лічыцца: каб ён быў шчаслівым, у доме трэба зрабіць старанную чыстку і выкінуць усё непатрэбнае. Я б прапанаваў усім нам таксама прыбраць у нашым агульным доме, на Зямлі, і назаўсёды выкінуць на свалку непатрэбнае смецце — ядзерную і ўсякую іншую зброю.

Рыгор ФАМЕНКА.

ЗАХОПЛЕНЫ МУЖНАСЦЮ, ГЕРАІЗМАМ І ПРАЦАВІТАСЦЮ БЕЛАРУСКАГА НАРОДА

ШЧАСЦЯ ВАМ І ДАБРАБЫТУ

нічала ў вайне на другім баку, — адзначыў Хэйхаціра Асакі, — людзі гінулі дзеля гегеманісцкіх імкненняў ваеннай клікі. Але менавіта гэтыя бессэнсоўныя ахвяры прымусілі многіх японцаў усвядоміць сутнасць падзей, зразумець, што вайна ні ў якім разе не можа быць спосабам вырашэння рознагалоссяў паміж дзяржавамі. Зразумеў гэта і я, хоць у той час гэта было не так проста. Прапагандысцкая машына працавала інтэнсіўна і толькі ў адным напрамку. Усе кнігі, у якіх выказваліся іншыя погляды, былі знішчаны. Але за вайну загінула адна трэць маіх аднакласнікаў. Дзеля чаго? Дзеля чаго былі скінуты атамныя бомбы на Хірасіму і Нагасакі, якія забралі дзесяткі тысяч жыццяў? Як эканамісту, мне былі ясныя адказы на гэтыя пытанні. Агрэсіўнасць, імкненне да захопу новых рынкаў, да войнаў закладзены ў самой сутнасці капіталізму. А ці магчыма іншая палітыка, іншы ўзаемаадносінны паміж краінамі? Вось тады я зацікавіўся эканамікай сацыялізму, стаў уважліва сачыць за жыццём вашай краіны. Я пазнаёміўся з творами класікаў марксізму-ленінізму. Дарэчы сказаць, я ганаруся тым, што пераклаў на

ваць дружбу і ўзаемаразуменне паміж нашымі народамі, — адказаў Хэйхаціра Асакі. — Наша краіна вельмі цесна звязана з ЗША ў эканоміцы і палітыцы. Не сакрэт, што з сямідзесятых гадоў Злучаныя Штаты стымулююць мілітарызацыю Японіі, падаграваюць антысавецкія настроі ў краіне. Прэса кіруючых колаў таксама знаходзіцца пад вялікім уплывам ЗША, і з яе публікацый у насельніцтва складваецца скажонае ўяўленне аб Савецкім Саюзе. А мы робім вельмі многае для таго, каб людзі даведваліся праўду аб вашай краіне, аб яе палітыцы. У вас ёсць добрая прымаўка — «лепш раз убачыць, чым сто разоў пачуць». І я ў сваёй рабоце ў Таварыстве асноўную ўвагу ўдзяляю арганізацыі паездак груп японскіх спецыялістаў у вашу краіну. У 1982 і 1984 гадах я прывозіў суды групы эканамістаў. Абмен такімі групамі вельмі важны для развіцця ўзаемаразумення, паколькі нават прагрэсіўна настроеныя японцы не заўсёды валодаюць аб'ектыўнай інфармацыяй аб Савецкім Саюзе.

— Ці вядома ў Японіі аб тых кроках, якія робіць наша краіна для ўмацавання міру, аб шматлікіх мірных ініцыя-

ЗША многа гаворыцца аб тым, што неабходна ўцягнуць Савецкі Саюз у гонку ўзбраенняў, каб выматаць яго эканамічна. Многія эканамісты лічаць, што гэта рэальна, хоць гісторыя даказала, што ўсе падобныя спробы асуджаны на провал. Дарэчы, аб адносінах да гісторыі. Мяне, як і многіх іншых японцаў, хто разважае разумна, хвалюе тое, што ад нашай моладзі імкнуцца ўтаіць многія гістарычныя факты, якія, на думку кіруючых вярхоў, ім не варта ведаць. Міністэрства асветы наўмысна няправільна выкладае гісторыю ў школьных падручніках. Дайшло да таго, што многія маладыя людзі не ведаюць, хто скінуў бомбы на Хірасіму і Нагасакі. Гэта страшна. Без ведання і правільнага разумення гісторыі немагчыма будаваць будучыню.

— Дзве трагічныя падзеі

хто прыязджаў сюды па рэзерваванню, доўга не затрымліваліся: Лоеўшчына — глыбінка. Вырашэнне праблемы бачылася першаму сакратару толькі ў падрыхтоўцы ўласных кадраў. Ідэю падтрымалі і члены бюро райкома.

А канкрэтнае ажыццяўленне яе было такім. Штогод для 25—30 юнакоў і дзяўчат, выпускнікоў сярэдніх школ раёна, якія жадаюць звязаць сваё жыццё з сельскай гаспадаркай, вырашылі праводзіць дадатковую падрыхтоўку для паступлення ў Беларускую сельскагаспадарчую акадэмію ў лепшых выкладчыкаў Лоеўскага педагагічнага вучылішча. Такая арганізацыя справы дала свой плён: цяпер праз уступныя экзамены і конкурсны адбор у ГЗУ праходзяць амаль усе. А гэта значыць, што ў недалёкай перспектыве праблема сельскагаспадарчых спецыялістаў тут будзе знята: ужо зараз у акадэміі вучыцца каля шасцідзесяці пасланцоў з Лоеўшчыны.

Я не выпадкова завёў размову пра кадры. Гэта аснова асноў партыйнай работы. І ў цэнтры — работа з кадрамі кіруючымі, ад якіх у многім залежаць лёсы вялікай колькасці іншых людзей, цэлых працоўных калектываў. Дзейнасць савецкага партыйнага работніка любівага рангу, у тым ліку і першага сакратара раённага камітэта партыі, у канчатковым выніку і зводзіцца да аднаго: клопату пра людзей. Пра ўсіх разам і пра кожнага асобнага чалавека. А падбор кіруючых кадраў — справа няпростая... У «Дружбе», куды мы кіра-

валіся, старшынствае Васіль Кугуенка. Чатыры гады назад, калі адкрылася тут вакансія кіраўніка гаспадаркі, мясцовым калгаснікам райком партыі прапанаваў яго кандыдатуру, як добра зарэкамендаваўшага сябе на ранейшай пасадзе — дырэктара раённай племянной станцыі. Калгаснікі згадзіліся, выбралі старшынёю. Аднак хутка цеснага кантакту ў новага кіраўніка з працоўным калектывам не атрымалася. Райком, які рэкамендаваў Кугуенку, зразумела, адчуваў сябе ніякавата перад калгаснікамі. Памылка? Але ж Васіль Аляксеевіч, бясспрэчна, валодаў добрымі арганізатарскімі здольнасцямі, практычным вопытам. Выйце, расказваў Уладзімір Уладзіміравіч, знайшлося даволі нечаканае. На чале партыйнай арганізацыі «Дружбы» стаў таксама новы чалавек, аднаго прозвішча з першым сакратаром, Ларыса Котава. Усё яе жыццё звязана з вёскаю, і таму яна добра ведае псіхалогію сельскага жыхара.

Котава, абаяльная і мудрая жанчына, «злучыла» патэнцыяльна здольнага кіраўніка і калектыв, тонка змагла наладзіць іх адносіны. Зараз мікраклімат у «Дружбе» значна аздаравіўся, справы гаспадаркі рэзка палепшыліся...

Ларыса Іванаўна першай і сустрэлася нам на жывёлагадоўчай ферме. Зазірнулі мы ў пакой адпачынку, з густам абстаўлены, як у самай сапраўднай жыллой кватэры. Добрая мэбля, тэлевізар, колерамузыка. На сцяне — вялізныя памераў карціна, на якой тале-

навітай рукою мастака намаляваны цудоўны куток мясцовай прыроды. Павітацца з першым сакратаром прыйшлі дзяркі, мужчыны-жывёлаводы. Бачна, што часты туды госьць Уладзімір Уладзіміравіч — кожнага чалавека ведае па імені. І па іх гутарцы, адкрытай, душэўнай, адчувалася — жаданы. Для кожнага калгасніка ў яго знаходзілася цёплае слова... Прызнаюся шчыра, дзесьці ўпотаў я адчуваў радасць і гордасць за свайго героя — Котава-чалавека, Котава-партыйца...

На жывёлагадоўчых фермах «Дружбы» я пабачыў не толькі колерамузычную апаратуру. А і фізіятэрапеўтычныя кабінеты, пра якія гаварыла жанчына з Марса. І не толькі ў «Дружбе». І не толькі гэта. У саўгасе «Лоеўскі», напрыклад, уверх дырэктар Валяцін Тальчук сярод іншых сваіх нядаўніх новабудоваў паказаў механічныя майстэрні, дзе пад адным дахам з імі завяршалася аддзелка сталовай, лазні, цырульні для механізатараў. І ківаў у бок Котава: маўляў, яго ініцыятыва.

Трэба сказаць, Лоеўшчыне і да Уладзіміра Котава шанцавала на першых сакратароў. Папярэднія, Рыгор Патачы, Сяргей Бабыр ды і іншыя, шмат зрабілі, каб лепш жылося тутэйшым людзям. Сярод жыхараў Лоева самі не вылучаліся ні лепшым у горадзе жыллем, ні якімі-небудзь іншымі прывілеямі. Калі была чарга да ўрача ў паліклініку або за білетамі на добры кінафільм ці на канцэрт прыезджых арты-

стаў — абавязкова станаўліся ў яе канец. Цяперашні, Уладзімір Уладзіміравіч, не выключэнне. І гэтым таксама ствараецца аўтарытэт у народзе як саміх партыйных лідэраў, так і партыі ў цэлым.

КОТАЎ стаіць на чале раёна ў складаны час. Час перабудовы, якая павінна прывесці Савецкую краіну да вялікіх эканамічных і сацыяльных змен. Гэты адказны момант патрабуе максімуму ўвагі да чалавека, галоўнага фактара нашай перабудовы.

Што казаць, Котаў, як лідэр паўтарысяччай раённай арганізацыі камуністаў, мае добрую рэпутацыю ў Гомельскім абласным камітэце партыі. І ўсё ж, калі ў пачатку сёлетняга лета статыстычная зводка па нарыхтоўцы зялёных кармоў для жывёлы зафіксавала Лоеўскі раён як адстаючы, сакратар тэрмінова выклікалі на бюро. Разабрацца, у чым справа.

Не, Уладзімір Уладзіміравіч не адчуваў сябе вінаватым. Така графіка дзеянняў патрабавала геаграфічна спецыфіка раёна — месцазнаходжанне галоўнай кармавой базы ў міжрэччы Дняпра і Сожа. Спешка з уборкаю лугавых траў магла б адмоўна адбіцца на канчатковых выніках — такім быў вывад Котава-агранома. Таму і павёў ён так сваю лінію... Члены бюро абкома на сваім пасяджэнні мусілі прызнаць ініцыятыву першага сакратара райкома партыі аб'ектыўнай і правільнай...

У кожнага бываюць у жыц-

ці складаныя, а то і цяжкія хвіліны. У Котава — таксама. Розныя людзі па-рознаму пераадольваюць іх, вяртаюць душэўную раўнавагу. Котаў — працай. Працай да сёмага поту. І толькі, калі, здаецца, зусім не застаецца для новых спраў фізічных сіл, дае волю пачуццям. Адпраўляецца... на спатканне з Дняпром. Няма для Уладзіміра Уладзіміравіча больш дзейснага лячэбнага сродку, чым вільготны рачны свяжак і выгляд непаўторных дняпроўскіх краёвадаў!..

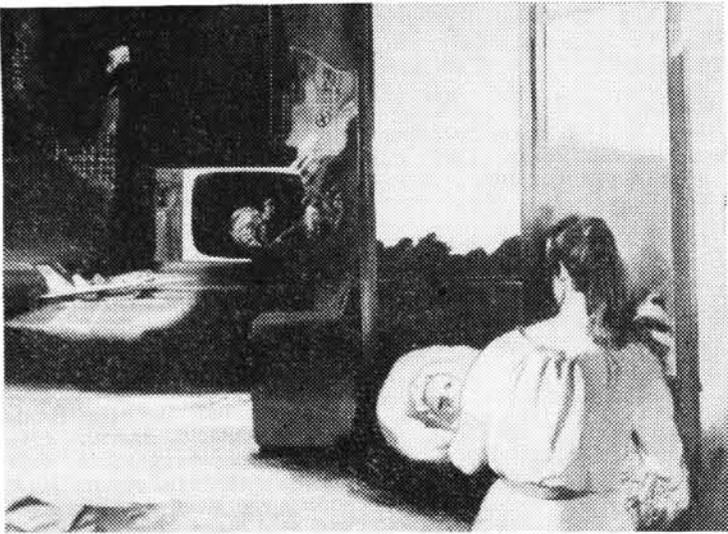
З высокага стромкага берага рачная плынь, якая ўпарта адольвае пясчаныя перашкоды, нагадвае плынь часу. Там, за далёкім паваротам, яго дзяцінства, юнацтва. Успаміны, успаміны... Ён жа некалі хацеў стаць суднабудульніком. І калі скончыў дзесьцігодку, паклаў у канверт дакументы і пайшоў на пошту, каб адправіць у караблебудульнічы інстытут. Па дарозе сустрэў сябра Івана Грыба. «Ты што, Валодзя?! Ад нашага Палесся назаўсёды?.. Ад нашых садоў і рэчак?.. Давай лепш разам у акадэмію і пасля назад сюды...»

Дзякуй Івану. Дзякуй маці, патомнай сялянцы Кацярыне Кірылаўне, якая, выпраўляючы яго ў жыццёвую дарогу, сказала некалі на развітанне: «Ідзі, сын, да людзей...»

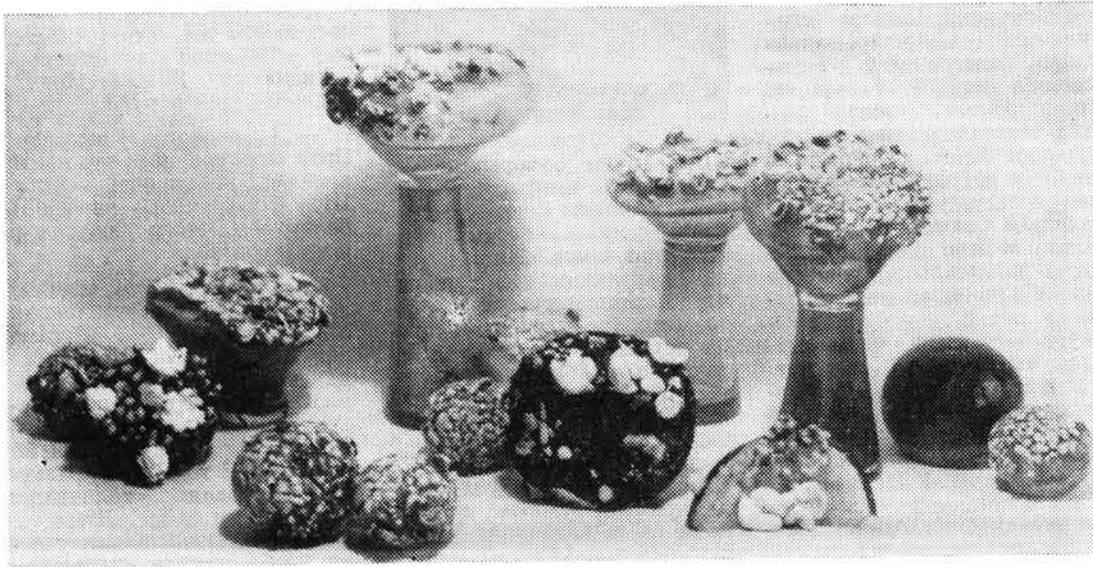
З мацярынскім наказам Уладзімір Котаў, першы сакратар Лоеўскага раённага камітэта партыі, крочыць па жыцці і сёння.

Міхась СТЭЛЬМАК.

ЖУРНАЛІСТ КАМЕНЦІРУЕ ПАДЗЕЮ

РЭФЕРЭНДУМ НА ФОНЕ ВЫСТАЎКІ

Час падзеі: лістапад 1986 года. Месца: мінскі Палац мастацтва. Характар падзеі: мастацкая, грамадская, палітычная. Гэта з кароткіх відаў выяўленага адну з апошніх рэспубліканскіх мастацкіх выставак.

Чым жа адметная яна ў шэрагу разнастайных выставак, што адбыліся на працягу года?

Давайце зробім спачатку кароткую экскурсію, беглы агляд экспазіцыі, што размясцілася ў трох залах Палаца. Каля 500 твораў розных відаў выяўленага мастацтва змаглі ўбачыць на ёй гледачы. Гэта далёка не ўсё, што было падрыхтавана беларускімі жывалісцамі, графікамі, скульптарамі, «прыкладнікамі» да галоўнай выстаўкі года «Майстры культуры за мір».

...Тут някідкія пейзажы роднага краю, нацюрморты, партрэты выдатных людзей рэспублікі, гістарычных дзеячаў Беларусі, карціны, прысвечаныя падзеям апошняй вайны, і на сучасную тэматыку. Калейдаскоп жыцця ў розных сваіх праявах. Пераходзіш ад работы да работы, і табою авалодвае пачуццё трывогі, неспакою.

Ля невялікага палатна У. Тоўсціка «Летні вечар» нездарма заўсёды людна.

Сюжэт просты: маладая жан-

чына з немаўляткам на руках глядзіць тэлевізар. Ціхі, цёплы, мірны вечар. Расчынены дзверы на балкон. А з экрана тэлевізара глядзіць на маладую маці і на нас чалавек-прывід у процывагазе, «урываюцца» ў пакой і «размяшчаюцца» на падлозе, як на военным аэрадроме, самалёты са смяротным грузам... Усяго гэтага не бацьчы дзіця. Маці павярнула яго ад тэлевізара, і тое шырока раскрытымі вачынямі даверліва пазірае на гледача. «Трывога! Трывога! Трывога!» — нібы гаворыць мастак. — Над нашым мірным жыццём, над будучыняй нашых дзяцей нависла небяспека!

Грамадзянскай страснасцю, публіцыстычнасцю пазначаны многія работы на гэтай не зусім звычайнай выстаўцы. Яна стала своеасаблівым мітынгам, рэфэрэндумам у абарону міру, у якім прынялі ўдзел не толькі мастакі, але і дзеячы іншых відаў мастацтва.

Нагадаю толькі асобныя моманты гэтага рэфэрэндуму.

Дзень дзяцей. Ён стаў праграм Тыдня міру.

...З раніцы запоўніла Палац сталічная дзятва. Сёння тут усё для іх. На століках раскладзены папера, алоўкі, пендзілі. Гэта для ўдзельнікаў конкурсу «Нам патрэбны мір». У «Куточку рамёстваў» працуюць з глінай,

дрэвам, саломкай хлопчыкі і дзяўчынкі мінскіх студый і гурткоў выяўленага мастацтва. Побач у зале для маладых школьнікаў арганізавана сустрэча з мультыплікатарамі кінастудыі. А потым дзеці паглядзяць мультфільмы, ляльчны спектакль, канцэрт. Завершыцца гэты вясёлы карнавал вялікай экскурсіяй дзяцей па выстаўцы.

Дзень дойліда. Сустрэчу з гледачамі на выстаўцы адкрывае старшыня Саюза архітэктараў БССР Я. Кавалеўскі. Пра работу па рэгенерацыі цэнтраў гарадоў, захаванню культурна-гістарычных каштоўнасцей расказалі лаўрэат Ленінскай прэміі і прэміі камсамола Беларусі Л. Левін і галоўны архітэктар вытворчага аб'яднання «Белрэстаўрацыя» С. Багласаў.

А потым на выстаўцы абдуцца Дзень тэатра, Дзень музыкі, Дзень паэзіі... На сустрэчу з гледачамі прыйдуць вядомы драматург А. Дударэў, кампазітар Э. Ханок, паэт У. Някляеў, скульптар А. Анікейчык, артысты маладзёжнага тэатра, музыканты, літаратары. Будуць гучаць песні, вершы, музыка.

Узнікаюць цікавыя дыскусіі па самых розных праблемах сучаснага жыцця і па галоўнай з іх — праблеме захавання міру на планеце. Прадстаўнікі розных відаў мастацтва сыдуцца ў тым, што галоўная мэта сучаснага мастацтва — давесці да свядомасці людзей, што яны, жыхары атамнага веку, стаяць зараз перад апошняй, ракавой лініяй, перайшоўшы якую, знікнуць назаўсёды з твару зямлі. І толькі разуменне гэтага кожным ды агульнае намаганні чалавецтва могуць забяспечыць яму будучыню.

С. АНТОНАВА.

НА ЗДЫМКАХ: У. ТОЎСЦІК. «Летні вечар»; А. МЯТЛІЦКІ. «Хлопчык з птушкай»; М. ПЮКЕ. «Пасляваенная вясна»; у зале выстаўкі «Майстры культуры за мір».

Фота У. ШУБЫ.

РЭЖЫСЁР КІНАСТУДЫІ «БЕЛАРУСЬФІЛЬМ»
ВЯЧАСЛАЎ НІКІФАРАЎ СЕЛЕТА СТАЎ ЛАЎРЭАТАМ
ДЗЯРЖАЎНАЙ ПРЭМІІ СССР

ШЛЯХ ДА СЯБЕ

Першае глядацкае ўражанне: да чаго ж непадобны адзін да аднаго фільмы Вячаслава Нікіфарава!.. Недасведчанаму чалавеку і зусім можа здацца, што належаць яны розным людзям. І сапраўды, што, здавалася б, можа быць агульнага паміж фільмам «Хлеб пахне порахам», сацыяльнай драмай часоў грамадзянскай вайны, і лірычнай камедыяй «Ціхія троечнікі», прысвечанай будням школы, паміж вострапубліцыстычнай стужкай «Сын старшыні», якая расказвае аб праблемах сучаснай вёскі, і экранізацыяй рамана Івана Тургенева «Бацькі і дзеці», дзе ўзнаўляецца атмосфера мінулага стагоддзя?

Вось з такога пытання і пачалася наша гутарка з рэжысёрам у адну з рэдкіх паўз у яго вельмі напружаным рабочым дні.

— Пачынаць, напэўна, трэба з таго, — гаворыць Вячаслаў Аляксандравіч, — што рэжысёр не можа зачыніцца ў кабінце і ствараць фільм за фільмам толькі для ўласнага задавальнення. Ён заўсёды звязаны са справай і клопатамі кінастудыі, залежыць ад якасці прапановаемай драматургіі, тэматычнага планавання. І ў гэтым сэнсе я, спадзяюся, сумленна дзяліў і дзялю з «Беларусьфільмам» яго пошукі, надзеі, набыткі...

Акрамя таго, адзінства аўтарскага светаадчування — зусім не сінонім аднастайнасці. Калі пісьменніку, рэжысёру ёсць што сказаць аб жыцці, то тады ўжо не важна, пра які час ён гаворыць, якімі жанравымі прыёмамі карыстаецца. І ў сучасным дэтэктыве, і ў экранізацыі старажытнай трагедыі, і ў сучаснай камедыі можна з аднолькавай мерай шчырасці і глыбіні гаварыць пра чалавечыя пакуты і надзеі. І ў гэтым сэнсе мае стужкі, спадзяюся, унутрана сугучныя, бо мяне заўсёды цікавілі ў кіно людзі дзеяння, моцныя перакананасцю.

І зрэшты, калі пасля слоў Вячаслава Нікіфарава ўспомніць яго творчы шлях, што змясціў дзесяць пастаўленых фільмаў, то стане відавочным імкненне рэжысёра ў кожнай стужцы захоўваць вернасць сабе, сваёй тэме, цікавасць да глыбокіх, яркіх характараў, людзей, якія не згінаюцца пад ударамі лёсу, жывуць па законах добра, справядлівасці, сумлення.

Найбольш любімы рэжысёрам чалавечы тып быў увасоблены на экране з дапамогай выдатнага акцёра, народнага артыста СССР Уладзіміра Самоілава, які зняўся ў пяці стужках Нікіфарава. Ён умее разгледзець нават у самым, на першы погляд, сціплым чалавеку незвычайную духоўную глыбіню. Такім атрымаўся рэвалюцыйны матрос у фільме «Хлеб пахне порахам». Акцёр паказаў духоўную моц, незгінальнасць аднаго з тых радавых рэвалюцый, якія на абломках старога свету ўзводзілі новыя чалавечыя і сацыяльныя адносіны, плацічы за гэта крывёю, а то і ўласным жыццём.

Іншы тып рэжысёра і акцёра увасобілі ў фільме «Сын старшыні», які стаў у свой час прыметнай з'явай у беларускім кіно. Якім павінен быць сучасны кіраўнік на вёсцы? Як спалучаць матэрыяльны дастатак з духоўным напаўненнем жыцця? Куды рухацца заможнаму калгасу? Гэтыя пытанні ўзнімаюцца ў першую чаргу боку першага сакратара.

старшыні калгаса Якаве Русаку — чалавеку, які паднімаў калгас цяжкай пасляваеннай парой, аддаў любімай справе ўсе свае сілы, вопыт, веды і цяпер, нібы эстафету, перадае старшынства свайму сыну — прадстаўніку новай сельскай інтэлігенцыі.

Аўтары фільма, ідучы следам за славутым раманам Тургенева, разважаюць пра карэнныя пытанні чалавечыя быцця: што ёсць Абаявак, Сумленне, Шчасце, у чым сэнс існавання чалавека на зямлі? Уладзімір Самоілаў, які іграе бацьку Яўгенія Базарава, увасобіў усю гаму, усе адценні бязмежнай чалавечай дабрывы, накіраванай на ўсё жывое і існае. Тым самым ён яшчэ выразней адцяніў драму сына Яўгенія — чалавека, які абагнаў свой век і ў сілу гэтага вымушаны быць бескампрамісна жорсткім, па-максімалісцку патрабавальным да сябе, да іншых.

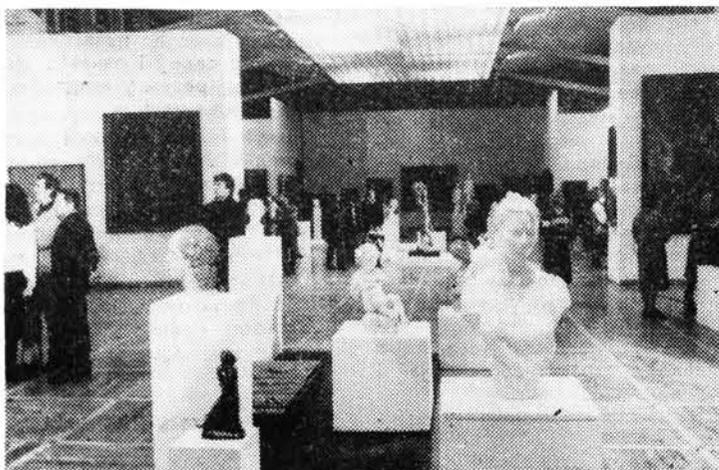
— Сцвярджаючы волю, унутраную сілу Яўгенія Базарава, — расказвае рэжысёр, — мы клапаціліся і аб іншым: нам было важна правесці думку, што, якая б высокая місія ні стаяла перад чалавекам, у яго заўсёды існуе абавязак сэрцам разумець людзей — так, як гэта робіць бацька Яўгенія. Прадчуванне смерці нібы выклікае да жыцця патрэбнасць у шчырасці, у праўленні простых чалавечых пачуццяў і ў малодшага Базарава.

Гэта карціна стала падзеяй у савецкім кіно, яна пашырыла нашы ўяўленні аб экранізацыі класікі. Група стваральнікаў чатырохсерыйнага тэлевізійнага фільма «Бацькі і дзеці» была ўдасцюена Дзяржаўнай прэміяй СССР. У гэтай стужцы сышліся многія асаблівасці рэжысёрскага почырку Вячаслава Нікіфарава: яго лірызм, сацыяльная страснасць, паглыбленая ўвага да душы чалавека, да руху яго сэрца. Фільм, будучы дзевятай карцінай у творчасці рэжысёра, без сумнення, стаў новым пунктам адліку ў яго далейшым творчым лёсе.

— Цяпер усе мае думкі аддадзены экранізацыі «Дуброўскага», — расказвае рэжысёр. — Гэта аповесць вялікага Пушкіна — адзін з самых загадкавых яго твораў. Яго нельга пераказаць, як нельга пераказаць усмешку Дзяконды, танец Галіны Уланавай... Скарыстоўваючы ўвесь арсенал сучаснага кінематографа, нам трэба будзе даць кінематографічнае працятанне гэтага шэдэўра літаратуры, наблізіць яго да сучаснага гледача. Ці можа быць задача больш высакароднай і адначасова цяжкай? Але класіка так неабходна ў нашым жыцці!

Акрамя экранізацыі «Дуброўскага», у планах рэжысёра фільм на сучасную тэму, настаноўка стужкі аб падзеях Вялікай Айчыннай вайны. Зрэшты, не выключана, што гэтыя задумы будуць на некаторы час адсунуты. Таму што на апошнім з'ездзе кінематографістаў Вячаслава Нікіфарава выбралі першым сакратаром рэспубліканскага творчага Саюза. Клопаты аб павышэнні мастацкага ўзроўню беларускіх стужак, падрыхтоўка маладых творчых кадраў, тактыка і стратэгія тэматычнага планавання — усе гэтыя пытанні знаходзяцца ў цэнтры ўвагі сакратарыята і патрабуюць творчых адносін у першую чаргу боку першага сакратара.

Леанід ПАЎЛЮЧЫК.

ЗНАЁМІМ З ТВОРЧАСЦЮ МАЛАДЫХ

ЯК

УЗЫХОДЗЯЦЬ

ЗОРКІ

Балерына стаяла, адварнуўшыся ад залы да акна. У яе фігурцы была стомленасць, расчараванне ў сабе, спустошанасць, і не было толькі аднаго — жадання ўсё гэта ўтаіць ці пераадолець. А мне ўспомніліся радкі з рэцэнзіі: «Інеса Душкевіч — гэта лёгкая бязважкая балерына, чые крокі, рухі, позы нагадваюць хутчэй птушку, чым чалавека. Гэта ўзыходзячая зорка, якой наканавана ззяць...»

Дзесяць год назад прыйшла яна ў тэатр, стала яго вядучай балерынай, прызёрам Усесаюзнага конкурсу артыстаў балета, лаўрэатам прэміі Ленінскага камсамола Беларусі, любімай глядачоў.

Іна заўсёды лічылася ў вучылішчы вучаніцай, якая падае надзеі. Яна танцавала там амаль усё магчымае са старых балетаў. У тэатры на яе адразу звалілася нечаканая адказнасць: дзяўчыне даручылі рыхтаваць галоўную партыю ў «Лебядзіным возеры». Але першыя спектаклі многіх расчаравалі. Перад Інай паўстаў псіхалагічны бар'ер — ёй не даваліся тэхнічныя складанасці і не хапала дыхання для свабоднага танца. У тэатры бытуе няпісаное, але правэранае часам меркаванне: «Калі для танцоўшчыцы ёсць праблемы ў тэхніцы, то прымай яна ніколі не стане». Пра Іну газарылі: «Вельмі здольная, нават таленавітая дзяўчынка, але...» У яе не хапала характару, сілы волі. Трэба было перамагчы сябе, а самае галоўнае — паверыць у тое, што ты можаш. Гэта цяжка, але Іна якраз з тых натур, якія раскрываюцца не адразу, а раскрываюцца, ураджаюць яркае таленту. Гэтак у вялікай ступені памагла народная артыстка БССР Н. Давыдзенка, якая ўвесь свой сцэнічны вопыт пастаралася перадаць вучаніцы. Дзякуючы іх карпатлівай сумеснай рабоце Іна набыла сваю ўласную, ні да кога не падобную манеру выканання, сваю творчую індывідуальнасць.

З Нінай Давыдзенка Іна падрыхтавала партыю Кітры, якая парадавала лёгкасцю выканання, Кармэн, потым Сільфіду, Балерыну ў «Пахіце», Жызэль.

Адточвалася тэхніка танцоўшчыцы, удасканальвалася пластыка, і ў адным са спектакляў «Лебядзінага возера» Адэта-Адзілія Інесы Душкевіч заззяла. Заспявалі рукі, выразным зрабіўся паварот галавы і корпуса, усё стала важным, значным.

Пасля гэтага спектакля Давыдзенка сказала:

— Цяпер ужо можна гаварыць пра майстэрства, а да майстра і па-трабаванні асабліва!

І мела рацыю.

Спачатку галоўны балетмайстар тэатра народны артыст СССР В. Елізар'еў даручыў Інесе ролю Распусніцы ў «Карміне Буране» К. Орфа. Выкананне гэтай партыі раскрыла ў танцоўшчыцы здольнасць злучаць гратэск з надзвычайнай жаночасцю, ствараючы на рэдкасць прыцягальны вобраз. Пасля гэтай прэм'еры пачалася падрыхтоўка да Усесаюзнага конкурсу артыстаў балета, на які язджаюцца найбольш таленавітыя маладыя балерыны і танцоўшчыкі з усёй краіны. Работа перад конкурсам запомнілася Іне страшнай стомленасцю, бязлюддзем рэпетыцыйнай залы, а сам конкурс быў як свята, на якім усё атрымлівалася нібыта само сабой.

Пасля конкурсу Іна адчула сябе ў новай якасці. На яе глядзелі як на прызнанага майстра, лаўрэата, значыць цяпер яна не мела права нават на нязначныя памылкі ў танцы. Медаль лаўрэата не толькі радаваў і надаваў сілы, ён абавязваў да яшчэ

большай самаадданасці. Іна была гатова да гэтага, і новыя партыі ішлі адна за адной: Ева ў «Стварэнні свету», Фрыгія ў «Спартаку», Закаханая ў «Карміне Буране», Дзяўчына ў «Балеро».

Яна працуе засяроджана і самапаглыблена, дасканала прадумаючы кожную дэталю не толькі танца, але і касцюма, грыву, прыкоскі.

Я пытаюся ў Іны, што б яна рабіла, калі б не стала балерынай.

— Не ведаю... Але калі я нечым захапляюся, то абавязкова павінна ўсё аддаць гэтай справе. Так і ў балете.

Справядлівасць яе слоў я яшчэ раз ацаніла, чытаючы рэцэнзіі аб гастроллях беларускага балета ў Грэцыі. Там яе Фрыгію назвалі ўвасабленнем пакорлівасці і пяшчоты, а саму балерыну — тонкім і звышчудным музычным інструментам.

Інеса Душкевіч 28 год, у 23 яна стала вядучай балерынай. Зусім нядаўна ёй і Аляксандру Куркову, партнёру, прысуджана прэмія Ленінскага камсамола Беларусі. Гэта ўзнагарода — прызнанне таленту і стымул для далейшых здзяйсненняў.

Спецыялісты і глядачы гавораць пра незвычайную лёгкасць і выразнасць танца Інесы Душкевіч, стабільнасць майстэрства, багаты ўнутраны свет яе герань.

Калі зайшла размова пра планы на будучыню, Іна загаварыла гарача:

— Танцаваць як мага больш! І класіку, і новыя балеты, і канцэртныя нумары! А ўвогуле, у мяне вельмі многа інтарэсаў. Бо каб добра танцаваць, нельга замыкацца толькі ў балете, ні ў якім разе!

На маё пытанне пра любімага пісьменніка Іна, не задумваючыся, адказала: «Вядома ж, Талстой! Ён мне дае вельмі многа, і чым больш я чытаю, тым больш здзіўляюся яго невычэрпнасці».

З мастакоў Іне бліжэй тыя людзі, каму давалася многае перажыць. Менавіта таму ў іспанскім горадзе Таледа яна стаяла перад палатном Эль Грэка, як зачараваная, а потым прызналася:

— Мне здавалася, што больш трагічных і выразных за гэтыя твары і рукі, што намалёваны мастаком, нічога на свеце быць не можа!

Ці змянілі што-небудзь у яе характары становішча вядучай балерыны, лаўрэаткі звання і медалі? Не, ніколікі. У ёй тая ж сціпласць і сур'ёзнасць, тое ж уменне быць у цэнтры шумнай кампаніі і замыкацца ў сабе, адыходзячы ад вяселля, тая ж непасрэднасць і зусім дзіцячая шчырасць.

Дык як жа ўсё-такі яна стала зоркай?

— Трэба многа працаваць, вельмі многа. І заўважаць вакол сябе не толькі тое, што не падабаецца, але і ўсё добрае.

Іна задумваецца і амаль адразу ўсміхаецца:

— А яшчэ абавязкова трэба, каб пашанцавала! Вось як мне: і з педагогамі, і з сябрамі, і з усім нашым тэатрам.

Наталля ЗЕМЧАНКАВА.

САДРУЖНАСЦЬ МУЗЫКАНТАЎ

Традыцыйныя творчыя сувязі існуюць паміж інтэлігенцыяй, кампазітарамі і музыказнаўцамі Беларусі і Украіны. Нядаўна ва ўкраінскім горадзе Цярнопалі адбыўся канцэрт, складзены з твораў кампазітараў нашай рэспублікі. Іх выконвалі і прафесіянальныя артысты, і вучні музычных школ, і самадзейныя музыканты. Цікавымі былі творчыя сустрэчы з кампазітарамі Рыгорам Сурусам і Людмілай Шлег.

Вялікую работу па ўмацаванні творчых кантактаў праводзіць вядомы ўкраінскі кампазітар Багдан Клымчук. З яго дапамогай ствараюцца лекторыі і музычныя гасціныя, дзе гучаць рас-

казы аб творчасці беларускіх кампазітараў, выконваюцца іх творы. У сваю чаргу ў Саюзе кампазітараў БССР слухачы сталіцы Беларусі пачулі камерна-вакальныя і камерна-інструментальныя творы Багдана Клымчука. У выкананні струннага квартэта БССР, саліста тэатра оперы і балета БССР, лаўрэата Усесаюзнага конкурсу імя Глінкі Міхаіла Жылока, заслужанай артысткі рэспублікі Ларысы Максимавай, вучняў сярэдняй спецыяльнай музычнай школы пры Белдзяржкансерваторыі прагучаў струнный квартэт, фартэп'янный мініяцюры, вакальныя цыклы кампазітара.

Н. ЗАХАРАВА.

У МІНСКУ АДКРЫЎСЯ НОВЫ ТЭАТР

ВЕСЦІ ГУТАРКУ НА МОВЕ МАСТАЦТВА

Новы прафесіянальны творчы калектыў з'явіўся сёлета ў Мінску — Дзяржаўны маладзёжны тэатр БССР. Свой першы сезон ён пачаў спектаклем па п'есе лаўрэата прэміі Ленінскага камсамола Святланы Алексіевіч «Гэтыя незразумелыя старыя людзі...» паводле яе ж вядомай кнігі «У вайны не жаночы твар». На прыкладзе лёсаў герояў твора спектакль расказвае пра Вялікую Айчынную вайну.

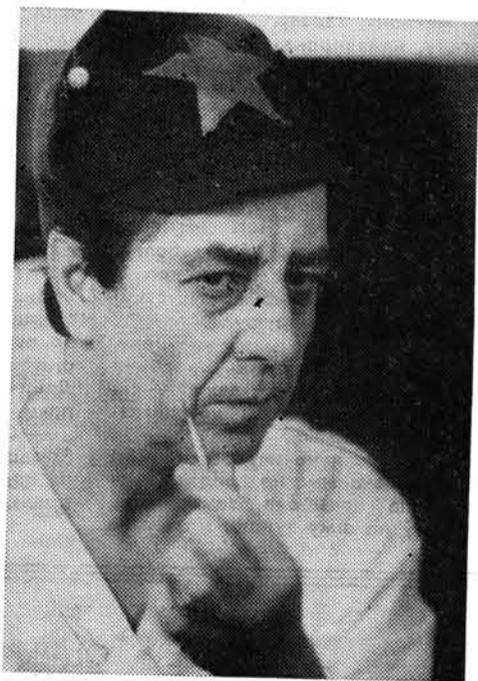
Прэм'ера адбылася паўгода назад. За мінулы час са спектаклем пазнаёмліліся не толькі мінчане, але і жыхары Віцебска, Бабруйска, Барысава, Вілейкі, іншых гарадоў. Галоўны рэжысёр тэатра Рыгор Баравік сказаў: «Калі па маёй прапанове акцёры прачыталі кнігу С. Алексіевіч, пытанне, з чаго пачне свой шлях маладзёжны тэатр, было вырашана аднадушна. Сёння я перакананы, што мы не памыліліся. Упэўнены, што тыя, хто бачыў наш спектакль, яшчэ раз за-

думаюцца над важнымі праблемамі сучаснасці, вытокі якіх — у геранічным мінулым савецкага народа. Наша работа — не толькі даніна памяці веліччаму і самаахвярнаму подзвігу жанчын-франтавічак, гэта і зварот да сучаснай моладзі: што робіць яна для таго, каб не парушылася святая сувязь пакаленняў».

Гледачы спадзяюцца, што ў новым годзе малады тэатр парадзе іх таленавітымі пастаноўкамі арыгінальных п'ес.

НА ЗДЫМКАХ: драматург Святлана АЛЕКСІЕВІЧ (на пярэднім плане справа) прымае віншаванні калектыву тэатра і ветэранаў Вялікай Айчынай вайны; акцёр Г. ВАУЧОК, які ў спектаклі выконвае ролю бацькі Зінаіды; перад выходам на сцэну акцёры Андрэй КАВАЛЬЧУК і Наталля ПАДВІЦКАЯ.

Фота У. КАВАЛЁВА.

ГАЛАСЫ СТАГОДДЗЯУ

Папулярнымі сталі ў гродзенцаў вечары старадаўняй музыкі, якія праходзяць у залах рэспубліканскага музея атэізму і гісторыі рэлігіі. Пад старажытнымі скляпеннямі былога Базіліянскага манастыра гучалі ўжо творы вялікіх майстроў у выкананні ансамбляў старадаўніх інструментаў «Канчэнта» з Гродна і мінскага «Кантабіле», лаўрэата Міжнароднага кон-

курсу скрыпачоў імя Паганіні А. Крамарова.

Нядаўна ансамбль «Канчэнта», у якім іграюць выкладчыкі Гродзенскага музычнага вучылішча, правёў у залах музея цыкл вечароў з твораў Вівальдзі, Бакерыні, Тэлемана. Шырока ў канцэртах гродзенцаў прадстаўлены і рускія кампазітары — Бартнянскі, Фамін, Пашкевіч.

РЭПАРТАЖ СА СВЯТА, ЯКОЕ МАЕ АДБЫЦЦА

САМЫ ЖАДАНЫ ГОСЦЬ

І вось зноў ён хутка прыйдзе да нас... Ужо чуваць, як грукаціць дзвярыма, стрэсвае снег з валёнак: вось-вось пераступіць парог нашых дамоў. І мы радасна прыслухоўваемся да яго набліжэння. Ён — заўсёды чаканы госць. Хто ён? Безумоўна ж, Новы год!

Гэта радаснае, казачнае свята вельмі любімае ўсімі: і дзецьмі, і старымі, і ў вялікіх гарадах, дзе ў канцы снежня нават праз шалёны сучасны рытм прабіваецца такі чароўны запах хвоі, і ў вёсках, у якіх, здаецца, і нараджаецца навагодня прыгажосць і непаўторнасць. Памятаеце, малюнкі свайго дзяцінства, дзяцінства вашых сыноў і дачок? Добры чараўнік Дзед Мароз выходзіць з заснежанага лесу з ёлкай, побач — вясёлыя зайчаняты, вавёркі, лісіцы, медзведзяныты...

Цяпер навагодняе свята прыходзіць да нас з прыгажуняй ёлкай, вясёлымі шумнымі вечарамі адпачынку, шматлікімі прафесійнальнымі і самадзейнымі канцэртамі, з музыкай, песнямі, танцамі, гульнямі і, канешне, чаканнем падарунка ад добрага Дзеда Мароза. Я хачу запрасіць вас, дарагія землякі, на адно з такіх святкаванняў. І хаця навагодняя ноч яшчэ наперадзе, варта прыкласці крыху намаганняў, і мы зможам сабе ўявіць, як будзе праходзіць сустрэча Новага года, напрыклад, на Нясвіжчыне, у вялікай вёсцы з паэтычнай назвай Высокая Ліпа.

Але спачатку давайце пазнаёмімся з вёскай.

Калі чалавек упершыню трапіць у Высокую Ліпу, ён абавязкова скажа: «Калі б не ведаў, што гэта вёска, падумаў бы, — іду па вуліцы невялікага горада: ад цэнтры разыходзяцца асфальтаваныя, па вечарах добра асветленыя вуліцы, насупраць вялікага клуба, пабудаванага яшчэ ў 1959 годзе (але таго, што і сёння многія зайздросцяць высакаліпцам), — новенькі гандлёвы цэнтр. У яго ўваходзяць і традыцыйны прадуктовы магазін, і прамтаварны, і кніжны, кулінарыя, кафэ. Крыху далей камбінат бытавога абслугоўвання. Тут мясцовыя жанчыны зараз шыюць са-

бе да свята прыгожыя, модныя сукенкі, прыйдуць рабіць прычоскі... Ёсць у камбінаце комплексны прыёмны пункт, пральня. Сучасная вясковая кабета не жадае траціць шмат часу на цяжкую хатнюю працу, якую можна даручыць і машынам, спецыяльным прыстасаванням. А вольная гадына ў Высокай Ліпе дарма не прападзе. Адзін толькі мясцовы клуб колькі цікавага прапаноўвае: жанчын, дзяўчат чакае клуб «Гаспадыня», маладых механізатараў, даярак, паляводаў — клуб цікавых сустрэч «Сучаснік», аматараў песні — «Грамада», ёсць вакальныя, драматычныя, харэаграфічныя калектывы. Заходзьце ўсе, і кожны знойдзе сабе занятка на душы.

Але трэба вярнуцца (ці можа, наадварот, паспяшацца наперад?) бліжэй да навагодняга свята ў Высокай Ліпе.

Трыццаць першага снежня, і гэта ўжо стала традыцыйнай, увесь дзень, а потым і ноч будуць расчынены дзверы Дома культуры. Сяльчане збіраюцца тут на навагодні баль-маскарад. Многія прыйдуць у спецыяльна падрыхтаваных касцюмах. Загадчыца Дома культуры Ганна Гуцько «па сакрэту» сказала, што нават ужо ведае, як старанна рыхтуюць карнавальныя касцюмы жанчыны, што працуюць у камбінаце бытавога абслугоўвання, у некаторых брыгадах. Да таго ж іх трэба будзе яшчэ «абараніць». Як? Спецыяльна падрыхтаванымі песняй, вершам ці танцам, загадкай або проста вясёлым навагоднім жартам. За лепшае выступленне найбольш дасціпных і вясёлых чакае ўзнагарода — навагодні сувенір.

Музыка, танцы, смех не змоўкнуць у сельскім клубе да самай раніцы. А ў першы дзень новага года высакаліпцаў, усіх членаў калгаса «17 верасня» чакае працяг свята на вуліцах і галоўнай плошчы вёскі. Дарэчы, да яго таксама загадзя вельмі старанна рыхтуюцца не толькі ў клубе, але і ў многіх калгасных хатах.

... У першы дзень студзеня з розных бакоў да Высокай Ліпы, цэнтральнай сядзібы калгаса, узні-

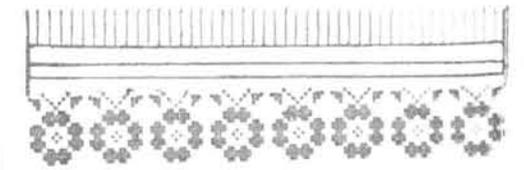
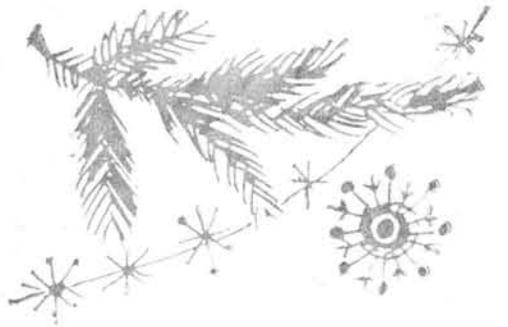
маючы снежную заверць, паляюць адмыслова ўпрыгожаныя сані, нават цэлыя санныя паязды з жыхарамі з ўсіх вёсак калгаса. З гармонікам, бубнам, яны праедуць, прыйдуць па ўсіх вуліцах Высокай Ліпы, будуць спяваць, заходзіць у хаты, віншаваць землякоў з наступленнем Новага года. Асабліва прыгожа і маляўніча гэта, мабыць, атрымаецца ў вялікаліпцаў, якія стварылі свой фальклорна-этнографічны ансамбль. У яго рэпертуары мясцовыя, у тым ліку і калядныя песні. Праўда, сёння галоўнае — віншаванні, а гасцінцы па хатах збіраць не трэба, бо на цэнтральнай плошчы Высокай Ліпы, куды сцякаюцца рознакаляровымі шумнымі ручкамі святочныя кавалькады, ужо чакаюць сталы з гарачымі самаварамі, духмянымі пірагамі — усё з пылу-жару (калгас мае свой уласны кандытарскі цэх, рэпутацыя якога вельмі высокая).

І вось ужо жадаючыя могуць паказаць, на што здатныя. Каля ззяючай ёлкі пачынаюцца конкурсныя навагоднія віншаванні, зноў танцы, гульні, традыцыйныя народныя спаборніцтвы, разгорнута выстаўка, дзе ўсе экспанаты зроблены рукамі мясцовых майстроў. Дзед Мароз, вельмі падобны да Юрыя Кальчыцкага, які працуе тут жа, на ферме, Снягурка, якая нагадвае сяльчанам маладзенькую прадаўшчыцу з мясцовага гандлёвага цэнтры, Несцерка, Паўлінка — усё стараюцца, каб не змаўкалі вяселле і смех.

А на заканчэнне ў ролі Дзеда Мароза выступіць нават само праўленне калгаса. Дзякуючы яму, самы прыгожы і вясёлы санны поезд павязе ў свой вясковы клуб ці ў чырвоны куток на ферме каляровы тэлевізар або, можа, магнітафон...

І яшчэ кожны забярэ з сабой шчодрыя, шчырыя пажаданні здзяйснення запавястных мар і надзей. А якія яны ў сённяшніх сяльчан, здагадацца няцяжка: каб дзеці раслі здаровыя і разумныя, зямля заставалася шчодрай, праца ладзілася, а ва ўтульным доме заўсёды быў дастатак.

Галіна УЛІЦЕНАК.

БЕЛАРУСКАЯ КУХНЯ

ГРЫБНАЯ ІКРА

Салёныя грыбы прапусціць праз мясарубку разам са смажанай рэпчатой цыбуляй, дадавіць перац, соль. Усё старанна перамяшаць. Прыгатаваную ікру пакласці горкай у салатнік і пасыпаць дробна нарэзанай зелянінай.

450 грамаў салёных грыбоў, 1 цыбуліна, 3 сталовыя лыжкі алею, зеляніна, перац, соль.

БЛІНЧЫКІ-ВЕРЧЫКІ

Спячы блінчыкі.

Начыніць творагам, працёртым з цукрам і яйкам, скруціць у выглядзе рулета і пакласці на палёню з тоўстым дном. Зверху заліць смятанай, змяшанай з падагрэтым маслам, закрыць і запякаць у духоўцы на працягу 20-30 мінут.

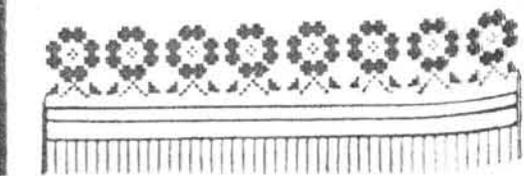
200 грамаў творагу, 1 яйка, 1 сталовая лыжка цукру, 4 сталовыя лыжкі смятаны, 3 сталовыя лыжкі масла.

КАТЛЕТА «БЕЛАВЕЖСКАЯ»

Свіную карэйку (з косткай) парэзаць на кавалкі так, каб кожны з іх быў з косткай. Затым іх адбіць, костку зачысціць. На падрыхтаваны адбітыя кавалкі карэйкі пакласці фарш, скруціць іх у выглядзе каўбаскі, намачыць у яйку, запаніраваць у сухарах, затым зноў у яйку і сухарах. Падрыхтаваны каўбаскі абсмажыць у фрыжюры, паставіць у духоўку і давесці да гатоўнасці. Паддаць са смажанай бульбай, марынаванымі грыбамі, зялёным гарошкам.

Прыгатаванне фаршу: вядліну нарэзаць кубікамі, абсмажыць, дадавіць падсмажаную цыбулю, соль мукі і зялёны гарошак, перамяшаць, абсмажыць і развесці булёнам да атрымання не надта густой масы.

500 грамаў свініны (карэйкі), 1 сталовая лыжка мукі, 60 грамаў шынкі, 2 сталовыя лыжкі малака, 80 грамаў зялёнага гарошку, 0,5 цыбуліны, 2 яйкі, 3 сталовыя лыжкі паніровачных сухароў, 3 сталовыя лыжкі топленнага масла, соль.

БЕЛЫ СНЕЖАНЬ

Не так даўно гаспадарыў лістапад з яго пахмурнымі і мокрымі днямі, а нізкія халодныя хмары сеялі і сеялі макрэчу, слоту. А ўчора, як па загаду, надвечоркам падуў калючы халодны вецер і ачысціў неба-схіл ад хмар. На захадзе выглянула купое чырвонае сонца, і прабеж марозік. У момант ён падсушыў вуліцу, падшэрхла зямля, пабялелі лужыны.

А на світанку зноў аднекуль нахлынула цёмная хмара і пасыпаў густы, вялікімі лапамі снег. Імгненна ўсё наваколле стала белае-белае, паветра чыстае, нават духмянае. У навакольнай цішыні было штосьці новае, загадкавае, чаруючае.

— Снежань крочыць упэўнена. Учора падсушыў зямлю, а сёння сыпле снег, каб добра ляжаў, — кажа сусед, які таксама выйшаў паглядзець пачатак зімы.

Але гутарку я не падтрымаў, бо захапіўся ўбачаным: на градзе, якая не паспела глыбока замерзнуць, крот рабіў на зіму тунелі, і таму на

белым снезе чарнелі тры кучкі пяску; сінічкі заўзята скакалі з галінкі на галінку старой яблыні і час ад часу дзяўбалі ў шчылінах кары; сарока з-за будыніны прыгожа спланіравала на сметнік, каб паласавалі; чародка варон гойдалася на верхавіне разложыстай ліпы, а крыху ніжэй, натапырыўшы крылы, нерухома сядзелі гілі і штосьці ціхутка гаманілі; вераб'і вылезлі з-пад стрэх, селі на плоце і чакаюць, калі насыплюць курам, каб да іх падсябравацца.

Мы выйшлі да Нёмна. Белае, яшчэ не кранутае слядамі пакрывала было разаслана да самай вады. Нёман, здаецца, прыцішыў свой імклівы бег, стаў задумлены, нібы чакае, калі Дзед Мароз і яго накрые сваім цёплым пакрывалам.

— Ой! Якія ж прыгожыя і своеасаблівыя з'явы прыроды ў кожную пару года! Вось каб так было вечно! — прамовіў мой сусед.

Я. КРАМКО.

А мой без мяне кроку зрабіць не можа!

Кожнаму сваё.

РЕДАКЦЫЙНАЯ КАЛЕГІЯ

НАШ АДРАС:

МІНСК-ГСП, ЛЕНІНСКІ ПРАСПЕКТ, 44.
ТЭЛЕФОНЫ: 33-01-97, 33-02-80, 33-03-15, 33-16-56, 33-07-82.

Ордена Працоўнага Чырвонага Сцяга друкарня
выдавцтва ЦК КП Беларусі.
Зак. 1969